

Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikali

Transfer of Digital Assets Through Inheritance

Eşref Can GÜRBÜZ*

ÖZ

Teknolojinin her geçen gün hızla gelişmesi, insanların düşüncelerini, isteklerini ve eğilimlerini etkileyerek günlük yaşamlarımızda köklü değişikliklere yol açmıştır. Teknolojide yaşanan devrim niteliğindeki gelişmeler kripto paralar, alan adları, sosyal medya hesapları, elektronik posta hesapları gibi birçok dijital varlığı ortaya çıkarmış ve insanların günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası haline getirmiştir. Dijital varlıkların günlük yaşamda önemli bir yer edinmesi, sunduğu kolaylıkların yanı sıra birtakım sakıncaları ve tartışmaları beraberinde getirmiştir. Bu tartışmalar, özellikle kişisel verilerin dijital ortamda paylaşılması ve bu varlıkların mirasa konu edilip edilemeyeceği konularında yoğunlaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Miras, Dijital Varlıklar, Külli Halefiyet.

ABSTRACT

The swift development of technology day by day has led to radical changes in our daily lives by affecting people's thoughts, requests, and dispositions. The reforming developments in technology have uncovered many digital assets such as cryptocurrencies, domain names, social media accounts, and e-mail accounts and turned them into integral parts of people's daily lives. The fact that digital assets have gained an important place in daily life has brought along some drawbacks and discussions as well as the conveniences it offers. These discussions have particularly centred on the sharing of personal data in the digital environment and whether these assets can be subject to inheritance.

Keywords: Digital Heritage, Digital Assets, Total Succession.

- * Avukat, Kırıkkale Üniversitesi Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi. ORCID: 0000-0002-8372-5909.
- Bu makale, yazarın Kırıkkale Üniversitesi Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans programı kapsamında kaleme aldığı "Dijital Miras" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Emek ve katkıları için danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Fatma HIZIR ASRAV'a teşekkür ederim.

Sorumlu Yazar/Correspondence Author: Eşref Can GÜRBÜZ

E-posta/E-mail: esrefcangurbuz@gmail.com

Geliş Tarihi/Received: 30.04.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 02.06.2023

GİRİŞ

Teknolojiye olan ilgimizin zaman içerisinde artması, günlük yaşamımızın büyük bir çoğunluğunu dijital ortamda geçirmemize neden olmuş; buna bağlı olarak da teknolojiye yaşanan gelişmeler baş döndürücü bir hızla ulaşmıştır. Bu gelişmeler, dijital ortamda üretilen, saklanan ve paylaşımına açılan, maddi değeri olsun ya da olmasın her türlü dijital veri olarak tanımlanabilecek dijital varlıkların ortaya çıkmasına yol açmıştır¹.

Dijital varlıkların sayısının sürekli olarak artması ve niteliklerinin de buna bağlı olarak çeşitlenmesi, bunların kapsam ve sınırlarının net bir şekilde ortaya konulmasını zorlaştırmaktadır. Dijital varlıkların gün geçtikçe sayıca artış göstermesi ve çeşitlilik kazanması, insanlar arasında doğan ihtilafların da farklı bir boyuta evrilmesine yol açmış; hukuk düzenlerindeki mevcut normlar ise ortaya çıkan muhtelif ihtilafların çözümünde yetersiz kalmaya başlamıştır.

Nihai amacı toplumun ihtiyaç ve taleplerine adil bir çözüm getirmek olan hukuk düzeninde dijital varlıklara ilişkin yaşanan en kapsamlı tartışma konularından birisi de miras hukuku alanında kendisini göstermektedir. İnternetin yoğun bir şekilde kullanılması ve bu kullanıma bağlı olarak sosyal medya hesapları, elektronik posta hesapları, dijital cüzdanlar, bulut depolama hizmetleri gibi dijital varlıkların sayısının gün geçtikçe artmaya devam etmesi, kullanıcıların vefat etmesi durumunda dijital varlıklarının miras yoluyla intikale elverişli olup olmadığı meselesini daha da güncel hale getirmektedir

Makalemizde, konunun daha iyi anlaşılabilmesi adına miras hukukunun temel kavramları ile miras hukukuna hâkim olan ilkelere kısaca değinilecek, sonrasında dijital varlıkların miras yoluyla intikale elverişli olup olmadığına ilişkin öğretilerdeki farklı görüşler izah edilerek mevcut hukuk normları ile olması gereken hukuk çerçevesinde değerlendirme yapılacak ve menfaat dengeleri gözetilerek hak ve nesafet kurallarına uygun adil bir çözüme ulaşılmaya çalışılacaktır.

I. MİRAS HUKUKUNUN TEMEL KAVRAMLARI

A. MİRAS (TEREKE)

Kelime anlamı², “*Birine, ölen bir yakından kalan mal mülk, para veya servet, kalıt, bırakıt, tereke*” olan miras (tereke), miras bırakanın tam ve sağ doğması şartıyla anne rahmine düştüğü andan vefat ettiği ana kadar doğrudan ya da dolaylı olarak muhatap olduğu hukuki işlem ve tasarruflar ile elde ettiği alacak, hak, borç ve mal gibi bütün özel hukuk ilişkilerinden miras yoluyla intikaline cevaz

1 Yasemin Maraşlı Dinç, ‘Ölümden Sonra Sosyal Medya Hesaplarının Hukuki Akıbeti: Dijital Miras’ (2019) 142 Türkiye Barolar Birliği Dergisi 273, 275; Erdem Büyüksağış, Sinem Özyiğit, Selin Mirkelam Falay, İlay Ezgi Buldağ, Mustafa Said Okur, ‘Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikali’ (2021) 47(2) Yargıtay Dergisi 337, 369; Hasan Altındal ve Yusuf Enes Arslan, ‘Türk Hukukunda Dijital Miras: Karşılaşılan Sorunlar ve Uluslararası Uygulamalar Çerçevesinde Bazı Çözüm Önerileri’ (2021) XXV (1) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 313, 320.

2 <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 23/02/2023).

verilen değerler topluluğunu ifade etmektedir³. Miras hukuku ise miras bırakanın sahip olduğu mal, hak, alacak ve borçlarının, kısacası özel hukuk ilişkilerinin akıbetini ve bunların mirasçı sıfatını haiz kimselere ne şekilde ve hangi şartlarda intikal edeceğini düzenleyen hukuk dalıdır⁴.

Miras bırakanın ölümüyle birlikte mirasın açılması ve terekenin mirasçılara intikalini, yani miras olayını ifade etmek üzere de kullanılan miras (tereke) kavramının pratikteki yansıması, miras bırakanın ölümüyle birlikte ortaya çıkmaktadır. Nitekim miras bırakan hayatta iken miras hukuku kuralları uygulama alanı bulamayacağı gibi miras bırakana ait malvarlığı olarak adlandırılan ve onun ölmesiyle birlikte tereke olarak isimlendirilen değerlerin de mirasçılara intikali mümkün olmayacaktır⁵.

Malvarlığı, miras bırakana ait olmakla birlikte para ile ölçülebilen her türlü hak, alacak, borç ve hukuki edimleri ifade etmektedir. Malvarlığı ile miras (tereke) kavramları arasındaki temel farklılık, para ile ölçülebilir bir değeri bulunan ancak miras bırakanın kişiliğine bağlı olduğu için miras yoluyla intikaline izin verilmeyen bazı değerlerin (intifa hakkı, oturma hakkı gibi) malvarlığı kavramı içerisinde değerlendirilebilmesidir⁶. Hakeza miras kavramına dâhil olmakla birlikte para ile ölçülebilir bir değeri bulunmadığı için (diplomalar, günlükler gibi) yahut miras bırakanın ölümüyle birlikte hukuki varlık kazandıkları için (denkleştirmeye tabi kazandırmalar, miras bırakanın vefat etmesi durumunda mirasçılara sigorta alacağının ödenmesini öngören hayat sigortaları gibi) malvarlığına dâhil edilemeyen birtakım değerler de bulunmaktadır⁷. Burada dikkat edilmesi gereken temel ayırım, mirasçılara miras bırakanın malvarlığının değil, mirasının (terekesinin) intikal ediyor

3 Mustafa Reşit Belgesay, *Miras Hukuku* (Fakülteler Matbaası 1952) 5; Şakir Berki, *Miras Hukuku* (Ege Matbaası 1959) 5; Zahit İmre, *Türk Miras Hukuku* (Sönmez Neşriyat ve Matbaacılık 1960) 47; Samim Gönensay ve Kemaleddin Birsen, *Miras Hukuku* (İstanbul Üniversitesi Yayınları 1963) 1; Kemal Oğuzman, *Miras Hukuku Dersleri* (Fakülteler Matbaası 1978) 2; Necip Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku* (Filiz Kitapevi 1987) 30; Bilge Öztan, *Miras Hukuku* (Yetkin Yayınları 2019) 13; Gökhan Antalya ve İpek Sağlam, *Miras Hukuku Cilt III* (Seçkin Yayınları 2021) 69; Mustafa Dural ve Turgut Öz, *Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku* (Filiz Kitabevi 2022) 8; Hüseyin Hatemi, *Miras Hukuku* (On İki Levha Yayınları 2022) 14; Rona Serozan ve Baki İlkay Engin, *Miras Hukuku* (Seçkin Yayınları 2022) 98; Sezer Çabri, *Miras Hukuku Şerhi Cilt I* (On İki Levha Yayınları 2022) 31. Miras ile tereke kavramları eş anlamlı olarak kullanılıyor olsa da miras kavramının miras bırakanın malvarlığında bulunan ve mirasçılara intikali mümkün her türlü hukuki ilişkiyi ifade ederken, tereke kavramının miras bırakanın malvarlığında bulunan ancak para ile ölçülebilir niteliğe sahip olan değerlerin bütününe ifade etmektedir. Bu nedenle miras kavramı, terekenin yanı sıra, para ile ölçülebilir niteliğe sahip olmasa da miras bırakanına ait ve intikale elverişli olan bazı değerleri (resimler, aile belgeleri gibi) de kapsamaktadır. Bkz. Nuşin Ayiter, *Miras Hukuku* (S Yayınları 1971) 9.

4 Hıfzı Veldet, *Medeni Hukukun Umumi Esasları* (Ahmet Sait Matbaası 1945) 119; Arnold Escher, *Miras Hukuku* (Yeni Cezaevi Basımevi 1949) 3; Hüseyin Avni Göktürk, *Miras Hukuku* (Ankara Yeni Cezaevi Matbaası 1955) 602; Ali Naim İnan, *Miras Hukuku* (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları 1969) 7; Mustafa Dural, *Miras Hukuku* (AR Basım Yayım 1983) 3; Bülent Köprülü, *Miras Hukuku Dersleri* (Fakülteler Matbaası 1985) 5; Nuşin Ayiter ve Ahmet Kılıçoğlu, *Miras Hukuku* (Savaş Yayınları 1991) 29; Ömer Uğur Gençcan, *Miras Hukuku* (Yetkin Yayınları 2016) 81; Dural ve Öz (n 3) 1; Hatemi, (n 3) 7; Antalya (n 3) 46; Kocayusufpaşaoğlu (n 3) 3; Oğuzman (n 3) 2; Ayiter (n 3) 1; İmre (n 3) 33; Çabri (n 3) 1.

5 Serozan ve Engin, (n 3) 99.

6 Fikret Eren ve İpek Yücer Aktürk, *Türk Miras Hukuku* (Yetkin Yayınları 2019) 23; Gökhan Antalya ve İpek Sağlam, *Miras Hukuku* (Seçkin Yayınları 2021) 71; Oğuzman (n 3) 2; Dural ve Öz (n 3) 8; Öztan, (n 3) 16; Serozan ve Engin (n 3), s. 106; Antalya ve Sağlam (n 3) 71; Çabri (n 3) 35.

7 Kocayusufpaşaoğlu (n 3) 31; Oğuzman (n 3) 2; Serozan ve Engin (n 3) 106; Eren ve Yücer Aktürk (n 6) 5; Dural ve Öz (n 3) 10; Çabri (n 3) 40.

olmasıdır. Miras bırakanın hiçbir aktif değerinin bulunmaması durumunda dahi bir terekenin var olduğu kabul edilmektedir⁸.

B. ÖLÜM

Ölüm, bir kimsenin hak ehliyetini kaybederek hukuki varlığını yitirdiği, yaşamsal fonksiyonlarının sona erdiği ve bir daha hak ve borç sahibi olamayacağı bir anı ifade eden, mirasın açılması ve miras hukuku hükümlerinin uygulanabilmesi için gerçekleşmesi gereken hukuki olaydır⁹. Miras bırakanın ölümü, mirasın açılması için gerçekleşmesi şart olan bir hukuki olaydır¹⁰. Nitekim 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 575. maddesinde mirasın miras bırakanın ölümü anında açılacağı ve mirasçılara yapılacak olan intikallerin ölüm anındaki vaziyete göre tayin edileceği ifade edilmiştir¹¹.

Ölüm olayı miras bırakanın cesedine ulaşılarak kesin ve net bir şekilde tespit edilebileceği gibi miras bırakanın cesedine ulaşılamamakla birlikte hukukun miras bırakanın öldüğünü kabul ettiği ölüme denk sayılan durumlar da söz konusu olabilmektedir¹². Miras bırakanın cesedine ulaşılamasa da miras hukuku hükümlerinin uygulanabilmesi ve miras bırakanın ölmüş olması ihtimalinde mirasçı olabilecek kimselerin haklı menfaat ve beklentilerinin korunabilmesi adına kabul edilen ölüme denk sayılan durumlar, ölüm karinesi¹³ ve gaiplik¹⁴ olarak karşımıza çıkmaktadır. Her iki durumda

8 Berki, (n 3) 6.

9 Ferit Saymen, *Türk Medeni Hukuku Umumi Prensipler* (İsmail Akgün Matbaası 1956) 305; Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, *Kişiler Hukuku* (Filiz Kitapevi 2015) 19; Zahit İmre ve Hasan Erman, *Miras Hukuku* (DER Yayınları 2018) 9; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan, *Kişiler Hukuku* (Mimoza Yayınları 2014) 159; Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, *Kişiler Hukuku* (Beta Yayın Basım 2020) 248; Göktürk (n 4) 603; İnan (n 4) 7; Ayiter (n 3) 6; İmre (n 3) 47; Serozan ve Engin, (n 3) 99; Öztan, (n 3) 14.

10 Ölüm durumundan ne anlaşılması gerektiği hususunda biyolojik ölüm ve beyin ölümü şeklinde bir tasnif ortaya konulmaktadır. Biyolojik ölüm, bir kimsenin, solunum, dolaşım ve sinir sistemlerinin fonksiyonlarının durması ve herhangi bir destek sağlanmaksızın tek başına yaşamsal işlevlerini yerine getirememesidir. Beyin ölümü ise kişinin beyin fonksiyonlarının geri dönüşü mümkün olmayacak şekilde sona ermiş olması durumunu ifade etmektedir. Hukuken doğuracağı sonuçlar itibarıyla oldukça önemli bir kavram olan “ölüm” kavramından ne anlaşılması gerektiği ve ölüm anının tespit edilmesi tıp hukukunun temel inceleme konusunu oluşturmaktadır. Bu konuda Türk Tabipler Birliğinin vermiş olduğu 18/04/1948 tarihli kararda, “Kişinin ölmüş sayılabilmesi için beynin işlevini tümüyle yitirmiş olması, tüm reflekslerin sona ermiş bulunması, kalp atışı ve solunumun durmuş ve yapay çalıştırılma yöntemleriyle uğraşarak kendiliğinden çalışacak duruma getirilmemiş olması” gerektiğine işaret edilmiş; Yargıtay tarafından da ölümün söz konusu olabilmesi için kişinin bütün organlarının işlevini yitirmesi gerektiğine işaret edilmiştir. Detaylı bilgi için bkz. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, *Eşya Hukuku* (Filiz Kitapevi 2018) 19-22; Halil Akkanat, *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi* (Filiz Kitapevi 2004) 29-31; Çağlar Özel, ‘Medeni Hukuk Açısından Ölüm Anının Belirlenmesi ve Ceset Üzerindeki Hakka İlişkin Bazı Düşünceler, (2002) 51 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 43, 47-53; Ümit Gezder, ‘Ölüm Sonrası Hatırayı Koruma Doktrini ve Ölüm Sonrası Kişiliğin Korunması Doktrini’ (2007) 65(1) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 207, 208-209; Ayan ve Ayan (n 9) 160-161; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir (n 9) 19-22.

11 4721 Sayılı TMK m. 575: “Miras, mirasbırakanın ölümüyle açılır. Mirasbırakanın sağlığında yapmış olduğu mirasla ilgili kazandırmalar ve paylaştırmalar, terekenin ölüm anındaki durumuna göre değerlendirilir.”

12 Akipek, Akıntürk ve Ateş (n 9) 252.

13 4721 Sayılı TMK m. 31: “Bir kimse, ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektiren durumlar içinde kaybolursa, cesedi bulunamamış olsa bile gerçekten ölmüş sayılır.”

14 4721 Sayılı TMK m. 32/1: “Ölüm tehlikesi içinde kaybolan veya kendisinden uzun zamandan beri haber alınmayan bir kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa, hakları bu ölüme bağlı olanların başvurusu üzerine mahkeme bu kişinin gaipliğine karar verebilir.”

da miras bırakanın cesedine ulaşılammakta ve ölmüş olduğu kesin ve kuşkusuz bir şekilde tespit edilememektedir. Bununla birlikte ölüm karinesinde miras bırakanın ölümüne kesin gözle bakılan olayın gerçekleştiği, gaiplikte ise miras bırakandan en son haber alındığı veya miras bırakanın ölüm tehlikesi içerisinde kayb olduğu tarihten itibaren miras bırakanın öldüğü kabul edilir ve bu kabul çerçevesinde miras hukuku hükümleri uygulanır¹⁵. Gerek ölüm karinesi gerek gaiplik, birer adi karine niteliğinde olup aksini ispat, yani miras bırakanın hayatta olduğunu ispat etmek her zaman için mümkündür.

C. MİRAS BIRAKAN

Miras bırakan, ölümünden sonra terekesi taksime konu edilen ve yaptığı ölüme bağlı tasarruflar ile malvarlığının hukuki akıbetini yasal sınırlar içerisinde tayin edebilen gerçek kişidir¹⁶. Mirasın açılması ve miras hukuku hükümlerinin uygulanabilmesi için ölüm olayının gerçekleşmesi şart olup ölüm de ancak insanlara özgü bir hukuki olay niteliğinde olduğu için sadece gerçek kişilerin miras bırakan olabilmesi mümkündür.

Miras bırakan sıfatını haiz olabilmek için yaş, cinsiyet, ırk, temyiz kudretine sahip olmak gibi herhangi bir şart bulunmamakla birlikte malvarlığı tamamen pasiften ibaret olan ve hiçbir aktifi bulunmayan kimselerin de miras bırakan olabilmesi mümkündür. Nitekim tereke, yalnızca aktif değerleri değil, miras bırakanın borçlarını da kapsamakta olup külli intikal prensibi gereğince mirasçılar aktif ve pasifleri bir bütün olarak iktisap etmektedir.

D. MİRASÇI

Mirasçı, miras bırakanın ölümüyle birlikte tereke üzerinde külli halef sıfatıyla hak sahibi olan ve miras bırakana ait olup da miras yoluyla intikali mümkün kabul edilen değerlerin kendilerine intikal ettiği gerçek ya da tüzel kişilerdir¹⁷. Bir kimsenin mirasçı sıfatıyla terekeden pay alabilmesi için miras bırakanın vefat ettiği tarihte sağ olması ve mirasçı olmasını engelleyen herhangi bir durumun (mirasçılıktan çıkarma, mirastan yoksun kalma, mirastan feragat sözleşmesi veya mirasın reddi gibi) bulunmaması gerekmektedir.

Mirasçılar, Kanun gereği tereke üzerinde hak sahibi olan yasal mirasçılar ve miras bırakanın ölüme bağlı tasarrufları ile (vasiyetname veya miras sözleşmesi) mirasçı olarak belirlediği atanmış mirasçılar olarak ikiye ayrılmaktadır. Türk Medeni Kanunu'na göre yasal mirasçılar, ilk üç zümrede

15 Detaylı bilgi için bkz. Gençcan, (n 4) 744-763; Akkanat (n 10) 32-34; Öztan (n 3) 351-358; Eren ve Yücer Aktürk (n 6) 403-417; Serozan ve Engin (n 3) 441-443.

16 Ali Naim İnan, Şeref Ertaş ve Hakan Albaş, *Miras Hukuku* (Seçkin Yayınları 2015) 67; Hasan İşgüzar, Mehmet Demir ve Süleyman Yılmaz, *Miras Hukuku* (Yetkin Yayınları 2019) 18; Ahmet Mithat Kılıçoğlu, *Miras Hukuku* (Turhan Kitapevi 2019) 24, Berki (n 3) 5; Kocayusufoğlu, (n 3) 30; İmre (n 3) 46; Akkanat (n 10) 37; Öztan, (n 3) 14; Serozan ve Engin, (n 3) 100; İmre ve Erman, (n 9) 9; Gençcan (n 4) 195; Dural ve Öz (n 3) 5; Antalya ve Sağlam (n 3) 75; Çabri (n 3) 44.

17 Berki (n 3) 6; İmre (n 3) 51; İnan (n 4) 21; Dural (n 4) 5; Eren ve Yücer Aktürk (n 6) 21; Kılıçoğlu, (n 16) 26; İmre ve Erman, (n 9) 12; Serozan ve Engin, (n 3) 101; İnan, Ertaş ve Albaş, (n 16) 68; İşgüzar, Demir ve Yılmaz, (n 16) 23; Akkanat, (n 10) 38; Dural ve Öz (n 3) 5; Antalya ve Sağlam (n 3) 76; Çabri (n 3) 46.

yer alan ve hakkında mirastan yoksunluk veya mirastan çıkarma sebepleri bulunmayan kan hısımları olup dördüncü ve sonraki zümrede yer alan hısımlar yasal mirasçı değillerdir¹⁸. Bir kimsenin hem yasal mirasçı hem de atanmış mirasçı sıfatını haiz olması, saklı paylar ihlal edilmediği müddetçe, mümkündür. Böyle bir durumdaki mirasçı, aynı tereke üzerinde iki ayrı miras payına sahip olmaktadır.

E. ÖLÜME BAĞLI TASARRUF

Ölüme bağlı tasarruf, miras bırakanın, ölümünden sonra hüküm ve sonuç doğurmak kaydıyla malvarlığında mevcut ve intikale elverişli değerlerin akibetine ilişkin iradesini açıkladığı hukuki işlemlerdir¹⁹. Ölüme bağlı tasarruflar sınırlı sayıda olup vasiyetname²⁰ ve miras sözleşmesi²¹ olmak üzere iki türüdür (TMK m. 531-549).

Ölüme bağlı tasarruflar ile miras bırakan, ölümünden sonraki dönemde de malvarlığına konu değerler üzerinde tasarruf yetkisine sahip olmakta ve bu değerlerin kimlere ve hangi oranda intikal edeceği konusunda takdir ve tayin hakkı elde etmektedir. Ancak miras bırakanın sahip olduğu vasiyet serbestliği, Türk hukukunda belirli birtakım sınırlamalara tabi tutulmuştur²². Özellikle saklı payın (mahfuz hissenin) kabul edilmesi ile miras bırakanın malvarlığı üzerinde serbestçe tasarruf edebilme imkânına kanuni bir sınırlama getirilmiştir. Böylece miras bırakanın ölümünden sonra hüküm ve sonuç doğurmak üzere açıkladığı iradesinin geçerli olabilmesi için, bu tasarrufların

- 18 Zümre (parantel) sistemde birinci zümre miras bırakanın alt soyunu (çocuk, torun, torunun çocukları gibi), ikinci zümre miras bırakanın anne ve babası ile bunların alt soyunu (kardeş, yeğen, yeğenlerin çocukları gibi), üçüncü zümre ise miras bırakanın anne ve baba tarafından büyük anne ve büyük babaları ile bunların alt soyunu (amca, hala, teyze, dayı, amca çocukları, hala çocukları, dayı çocukları, teyze çocukları gibi) ifade etmektedir. Miras bırakanın sağ kalan eşi, miras bırakanın yasal mirasçısı olmakla birlikte miras bırakanın herhangi bir zümresinden mirasçısı değildir. Sağ kalan eşin miras payı, kaçınıcı dereceden zümre ile mirasçı olduğuna göre değişiklik göstermektedir. Detaylı bilgi için bkz. Escher (n 4) 12-17; Antalya ve Sağlam (n 3) 110-115; Çabri (n 3) 59-80.
- 19 İmre (n 3) 53; Kocayusufoğlu (n 3) 125; Oğuzman (n 3) 110; Köprülü (n 4) 122; Eren ve Yücer Aktürk, (n 6) 23; İmre ve Erman, (n 9) 53; İşgüzar, Demir ve Yılmaz, (n 16) 36; Öztan (n 3) 18; Serozan ve Engin, (n 3) 52; Gençcan (n 4) 198; Hatemi (n 3) 79; Dural ve Öz (n 3) 14; Antalya ve Sağlam (n 3) 148; Çabri (n 3) 55.
- 20 TMK'nin 531-544. maddeleri arasında düzenlenen vasiyetname, miras bırakanın, malvarlığında mevcut değerlerin ölümünden sonra kimlere ve ne şekilde geçeceği konusunda iradesini ortaya koyduğu tek taraflı hukuki bir işlemdir. Vasiyetname, tek taraflı bir hukuki işlem olduğu için, geçerliliği karşı tarafın muvafakatine bağlı değildir. Türk hukukunda sadece resmi, yazılı veya sözlü olarak düzenlenebilen ve bu anlamda şekle tabi bir tasarruf niteliğinde olan vasiyetname ile miras bırakan, ölümünden sonra hüküm ve sonuç doğurmak üzere miras taksimine dair iradesini ortaya koymaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Kocayusufoğlu (n 3) 157-227; Oğuzman (n 3) 127-153; İmre ve Erman, (n 9) 71-101; İşgüzar, Demir ve Yılmaz, (n 16) 41-54; Serozan ve Engin, (n 3) 297-312; Hatemi (n 3) 97-106; Dural ve Öz (n 3) 64-100; Antalya ve Sağlam (n 3) 161-187; Çabri (n 3) 537-697.
- 21 Miras sözleşmesi, vasiyetnameden farklı olarak, iki taraflı hukuki bir işlemdir. TMK'nin 545-549. maddeleri arasında düzenlenen ve bir sözleşme türü olan miras sözleşmesinin geçerli bir şekilde akdedilebilmesi için tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarına ihtiyaç vardır. Böylece miras bırakan, ölümünden sonraki sürece ilişkin iradesini miras sözleşmesi ile tek taraflı olarak açıklayamamakta; işbu iradeye cevaz verecek bir başka beyana daha ihtiyaç duymaktadır. Miras sözleşmeleri ile miras bırakanın bir kimseyi atanmış mirasçı veya vasiyet alacaklısı olarak tayin edebilmesi (olumlu = tasarrufi miras sözleşmeleri) mümkün olduğu gibi mirasçılardan birinin ivazlı ya da ivazsız olarak mirastan feragat etmesi (olumsuz miras sözleşmeleri = mirastan feragat sözleşmeleri) de mümkündür. Detaylı bilgi için bkz. Kocayusufoğlu (n 3) 227-253; Oğuzman (n 3) 154-162; İmre ve Erman, (n 9) 181-203; İşgüzar, Demir ve Yılmaz, (n 16) 75-84; Hatemi (n 3) 106-110; Dural ve Öz (n 3) 101-111; Antalya ve Sağlam (n 3) 188-204; Çabri (n 3) 698-752.
- 22 İmre ve Erman, (n 9) 60.

Kanun'un çizdiği sınırlar içerisinde kalması ve miras bırakana tanınan tasarruf oranına uygun olması gerekmektedir. Aksi takdirde mirasçılar, Kanun'un emredici hükümlerine aykırı olan ölüme bağlı tasarruflar için miras bırakanın ölümünden sonra ölüme bağlı tasarrufun iptali (TMK m. 557-559) veya tenkis (TMK m. 560-571) davası açmak suretiyle miras bırakanın vasiyetname ile açıklamış olduğu iradesinin geçersiz sayılmasına karar verilmesini talep edebilecektir. Saklı paylar dışında Kanun'un getirdiği bir diğer sınırlama da vasiyet serbestliğini yansıtan tasarrufun hukuka, ahlaka, adaba aykırı olmamasıdır. Böyle bir durumda da ölüme bağlı tasarrufun iptal edilmesi söz konusu olacaktır²³.

Ölüme bağlı tasarruf, isminden anlaşılana aksine, içeriğinde mutlaka tasarruf işlemi barındırmak zorunda değildir. Nitekim miras bırakanın ölüme bağlı tasarruflarında, vasiyeti yerine getirme görevlisi (TMK m. 550-556) tayin edilmesi veya mirasçılara birtakım yüklemeler (TMK m. 515) getirilmesi de mümkündür. Söz konusu işlemler birer tasarruf olmamakla birlikte ölüme bağlı tasarrufların içeriğinde yer alabilmektedir. Bu nedenle öğretilerde ölüme bağlı tasarruf yerine ölüme bağlı hukuksal işlem ifadesinin kullanılması gerektiği ifade edilmektedir²⁴.

F. KENDİLİĞİNDEN İKTİSAP VE KÜLLİ HALEFİYET İLKELERİ

Kendiliğinden iktisap ilkesi, mirasçıların, miras bırakanın vefat ettiği anda mirasın kabulüne ilişkin ayrıca bir irade açıklamalarına gerek kalmaksızın terekede yer alan değerleri iktisap etmeleridir²⁵. Böylece mirasçıların mirası kabul ettikleri kural, mirası reddettikleri ise istisna olup mirasçılar, miras bırakanın vefat ettiği anda bozucu şarta bağlı olarak terekede yer alan bütün hak ve borçları Kanun gereği kazanmaktadırlar²⁶. Buradaki bozucu şart, mirasçıların mirası koşulsuz ve şartsız reddettiklerini beyan etmeleridir. Böylece tereke, tek bir an dahi sahihsiz kalmamakta ve terekeye dâhil olan değerler hukuki varlıklarını sürekli olarak korumaya devam etmektedir.

Mirasçıların terekede yer alan değerleri kendiliğinden iktisap edebilmeleri için miras bırakanın vefat ettiğinden haberdar olmaları da şart değildir. Yani mirasçılar, miras bırakanın vefat ettiğini bilmeseler dahi miras bırakanın malvarlığında yer alan ve miras yoluyla intikale elverişli olan bütün değerleri aktif ve pasifleriyle birlikte kazanmış olacaklardır. Mirasçıların miras bırakanın vefat ettiğinden haberdar olmaları, bozucu şartın gerçekleşmesinde, yani mirasın kayıtsız ve şartsız reddetmeleri için Kanun'da öngörülen sürelerin hesaplanmasında dikkate alınacaktır. Zira TMK'nin 606. maddesinde, mirasın üç ay içerisinde reddedilebileceği ifade edilmekle birlikte bu sürenin yasal mirasçılar için miras bırakanın ölümünü öğrendikleri tarihten itibaren işlemeye başlayacağı ifade edilmiştir²⁷.

23 Ölüme bağlı tasarrufların iptali hakkında detaylı bilgi için bkz. Antalya ve Sağlam (n 3) 301-313; Hatemi (n 3) 136-141; Dural ve Öz (n 3) 228-236; Serozan ve Engin (n 3) 420-434; İmre ve Erman (n 9) 205-229; Çabri (n 3) 813-880.

24 Kılıçoğlu (n 16) 25.

25 Gönensay ve Birsen (n 3) 2; İnan (n 4) 7; Oğuzman (n 3) 8; Göktürk (n 4) 606; Köprülü (n 4) 9; Akkanat (n 10) 53; Dural ve Öz (n 3) 15.

26 İmre ve Erman (n 9) 342.

27 4721 sayılı TMK m. 606: "Miras, üç ay içinde reddolunabilir. Bu süre, yasal mirasçılar için mirasçı olduklarını daha sonra öğrendikleri ispat edilmedikçe mirasbırakanın ölümünü öğrendikleri; vasiyetname ile atanmış mirasçılar için mirasbırakanın tasarrufunun kendilerine resmen bildirildiği tarihten işlemeye başlar."

Külli halefiyet ilkesi, Roma hukukunun etkisiyle birlikte Türk hukukunda da kabul edilmiş olup mirasçılarının, hukuki bir olay olan miras bırakanın vefat etmesiyle birlikte terekede yer alan değerleri, hakların devri için öngörülen şekil şartlarının gerçekleşmesine gerek kalmaksızın bir bütün halinde, yani terekede yer alan değerler arasında bir ayırım yapmak ve bazı değerlerin kendilerine intikal etmesini kabul ederken bazı değerlerin intikalini reddetmek gibi bir imkâna sahip olmaksızın bütün hak ve borçları küll halinde ve eksiksiz iktisap etmelerini ifade etmektedir²⁸. Böylece miras bırakan vefat etmiş olsa da onun tarafı olduğu hukuki işlemler, kişiye sıkı sıkıya bağlı edimleri ihtiva edenler müstesna olmak kaydıyla, sona ermemekte ve mirasçılar bu tür hukuki işlemlerin tarafı haline gelmektedir. Külli halefiyet ilkesi, bu özelliği sayesinde hukuki ilişkilerin devamlılığını ve ticari hayattaki güven ve istikrarı temin etmektedir²⁹. Mirasçılarının külli halefiyet ilkesi uyarınca yapmış oldukları kazanımlar, hukuki ilişkilerin geçerliliği için aranan şekil şartlarının yerine getirilmesine (alacak haklarında alacağın temliki, taşınır mallarda zilyetliği devri, taşınmaz mallarda tapu siciline tescil gibi) ihtiyaç kalmaksızın kendiliğinden gerçekleşecektir. Mirasçılar, bir yandan miras bırakanın sahip olduğu hakları devralırken bir yandan da miras bırakanın borçlarından sınırsız sorumlu hale gelmektedirler. Böylece mirasçılar, terekenin pasiflerinden, terekede yer alan aktiflerin yanı sıra kendi şahsi malvarlıklarında yer alan aktiflerle de sorumlu hale gelmektedir.

II. DİJİTAL MİRAS

A. GENEL OLARAK

Dijital miras kavramı, teknolojiye yaşanan gelişmelere bağlı olarak pek çok dijital varlıkların ortaya çıkmasıyla birlikte son dönemde adından sıkça söz ettiren bir kavram olup öğretide dijital miras kavramına ilişkin muhtelif tanımlar yapılmaktadır³⁰. Örneğin Alman Barolar Birliği'nin tanımlamasına göre dijital miras, miras bırakanın telif hakları, web sitesi hakları, alan adı hakları ile internet hizmet sağlayıcısı ile yapmış olduğu tüm sözleşmesel ilişkiler de dâhil olmak üzere dijital varlıklarını ve internetteki bütün hesap ve verilerini ifade etmektedir³¹. Bir başka tanıma göre dijital miras, dijital varlıkların evrensel halefiyet sırasına göre genelleştirilmiş bir devir mekanizmasıdır³².

28 Escher (n 4) 4; İmre (n 3) 49; Gönensay ve Birsan (n 3) 1; Göktürk (n 4) 603; Ayiter (n 3) 6; Oğuzman (n 3) 5; Kocayusufpaşaoğlu (n 3) 42; İmre ve Erman (n 9) 342; İnan, Ertaş ve Albaş (n 16) 497; Akkanat (n 10) 53; Antalya ve Sağlam, (n 3) 91; Dural ve Öz (n 3) 14. Külli halefiyet hakkında detaylı bilgi için bkz. Elif Ulu Karataş, 'Türk Miras Hukukunda Mirasın Kazanılmasında Halefiyet Türleri ve Türk Milletlerarası Özel Hukukundaki Yansımaları' (2015) 73(2) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 357, 360-371.

29 Serozan ve Engin (n 3) 70.

30 Yabancı hukukta ortaya konulan tanımlar için bkz. Çiğdem İleri, 'Dijital Miras – Alman Federal Mahkemesi'nin Facebook Kararı Üzerine Bir İnceleme' (2020) 32(146) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 123, 125-128; Meri Taksi Deveciyan ve Hazal Koray Alay, 'Sürdürülebilirlik Bağlamında Dijital Miras Kavramı' (2022) 13(30) Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi 114, 117-118; Julia Kharitonova, 'Digital Assets and Digital Inheritance' (2021) 1(1) Law & Digital Technologies 19, 22; Mehmet Akçaal, 'NFT (Değiştirilemeyen Jeton) Sanat Eserlerinin Miras Yoluyla Geçmesi' (2022) 34(159) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 363, 388.

31 İleri (n 29) 126; <https://anwaltsverein.de/files/anwaltsverein.de/downloads/newsroom/stellungnahmen/2013/SN-DAV34-13.pdf> 93 (Erişim Tarihi: 22/05/2023).

32 Kharitonova (n 29) 22.

Bir başka tanımda ise dijital miras kavramının ölen kişinin dijital varlıkları üzerindeki haklarının yasal varislerine devredilmesi anlamına geldiği ifade edilmiştir³³. Dijital varlıkların kapsam ve sınırları tam olarak tayin edilemediği için dijital miras kavramının tanımı yapılırken genel ve kapsayıcı ifadeler kullanılmaktadır. Bu çerçevede dijital mirası, miras bırakana ait dijital varlıklardan miras yoluyla intikale elverişli bulunan dijital değerlerin bütünü olarak tanımlamak mümkündür.

Dijital mirasın odak kavramı olan dijital varlıklar ise dijital platformda yer alan fotoğraflar, videolar, sosyal medya hesapları, elektronik posta hesapları, Bitcoin ve Libra gibi kripto varlıklar, NFT'ler, alan adları, internet siteleri, dijital bankacılık hesapları, dijital cüzdanlar, online oyunlardaki hesaplar gibi nitelikleri gereği soyut olup sanal dünyaya özgü olan, dijital ortamda üretilip saklanan her türlü dijital veriyi ifade etmektedir³⁴. Bir başka tanıma göre dijital varlıklar, bilgisayarlarda veya internet üzerinden bir bulutta depolanan ikili formdaki her türlü dijital veridir³⁵. Dijital varlıklar, niteliği gereği fiziksel bir yapısı bulunmamakta olup sanal dünyaya özgü değerlerdir. Teknolojinin sürekli gelişmesi ve buna bağlı olarak dijital varlıkların sayı ve türlerinin değişken bir hal alması, dijital varlıkların kapsamının tam olarak tespit ve tayinini zorlaştırmaktadır. Dijital varlıkların bir kısmı, sadece şahsi ihtiyaçların (haberleşme, sosyalleşme gibi) karşılanması amacıyla kullanılmaktayken bir kısmı ticari saikler çerçevesinde gelir etme yöntemi olarak kullanılmaktadır. Doktrinde, dijital miras kavramına ilişkin inceleme kolaylığı sağlanabilmesi açısından dijital varlıkların kullanılış amacı göz önüne alınarak çeşitli tasnifler yapıldığı görülmektedir³⁶. Çalışmamızda ise miras yoluyla intikale elverişli değerlerin para ile ölçülebilir mameleki değerler olduğuna ilişkin miras hukukunun temel intikal kuralından yola çıkılarak dijital varlıkların ticari, kişisel ve karma amaçlı kullanıma özgülenmelerine göre bir ayırım yapılacaktır.

B. DİJİTAL MİRASI KONU EDİLEN DAVA ÖRNEKLERİ

Dijital varlıkların miras yoluyla intikale elverişli olup olmadığı son dönemde sıkça tartışılan bir konu haline gelmiş ve bu konuda öğretilerde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Söz konusu tartışmalar sadece teorikte kalmamış, mahkemelere taşınan davalar nedeniyle pratikte de anlam ifade eden bir hukuki ihtilaf haline gelmiştir.

ABD'de görülen bir davada, Irak'ta görev yapan ve burada yaşadığı olayları anlatan bir askerin ailesi, miras bırakan askerin vefat etmesinden sonra miras bırakana ait sosyal medya hesaplarına ve elektronik postalarına erişebilmek için Yahoo'dan erişim talebinde bulunmuş; Yahoo ise hizmet

33 Mohammad Owais Farooqui, Bhavna Sharma ve Dhawal Gupta, 'Inheritance of Digital Assets: Analyzing The Concept of Digital Inheritance On Social Media Platforms' (2022) 16(3) Novum Jus 413, 423.

34 Gamze Turan Başara, 'Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Temel Meseleler' (2023) 14(1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 15, 17; Büyüksağış vd. (n 1) 369; Maraşlı Dinç (n 1) 275; Altındal ve Arslan (n 1) 320.

35 Alp Toygar, Taipe Rohm ve Jake Zhu, 'A New Asset Type: Digital Assets' (2013) 22(4) Journal of International Technology and Information Management 113, 113.

36 Dijital varlıkların kullanılış amaçları bakımından ekonomik, kişisel ve karma olmak üzere sınıflandırması hakkında detaylı bilgi için bkz. Büyüksağış vd. (n 1) 375; dijital varlıkların parasal değeri olan, sosyal değeri olan ve duygusal değeri olan olmak üzere üç kategori altında incelenmesi gerektiği yönünde görüş için bkz. Farooqui, Sharma ve Gupta, (n 32) 420.

şartlarında yer alan hesabın devredilemezliği kuralını gerekçe göstererek bu talebi reddetmiştir. Bunun üzerine miras bırakan askerin ailesi tarafından bu uyuşmazlık yargıya taşınmış ve Michigan'da açılan davada mahkeme tarafından sosyal medya hesaplarının terekeye dâhil olduğu ve mirasçılara intikal etmesi gerektiğine karar verilmiştir. Yahoo, aileye, miras bırakana ait hesaba erişim izni vermek yerine elektronik postaların içeriklerinden bir kopyayı teslim etmek suretiyle mahkemenin kararını yerine getirmiştir³⁷.

Almanya'da görülen bir davada, Berlin'de yaşanan tren kazası neticesinde kızlarının şüpheli bir şekilde hayatını kaybettiğini düşünen aile, şüpheleri bertaraf edebilmek amacıyla miras bırakan kızlarına ait Facebook hesabına erişebilmek için Facebook'tan erişim talebinde bulunmuş; ancak bu başvuru Facebook tarafından telekomünikasyonun gizliliği gerekçe gösterilerek reddedilmiştir. Bunun üzerine mirasçılar tarafından açılan davada ilk derece mahkemesince davanın kabulüne karar verilmiş; karara karşı Facebook tarafından temyiz başvurusunda bulunulması üzerine Eyalet Yüksek Mahkemesi tarafından haberleşmenin gizliliği ilkesi gerekçe gösterilerek ilk derece mahkemesinin kararı bozulmuştur. Eyalet Yüksek Mahkemesi'nin kararına karşı miras bırakanın ailesi Federal Mahkeme'ye başvurmuş; Federal Mahkeme³⁸ tarafından külli halefiyet prensibine vurgu yapılarak miras bırakan ile Facebook arasındaki sözleşmeden kaynaklanan erişim hakkının ve buna bağlı olarak sosyal medya hesaplarının mirasçılara intikal edebileceğine, mirasçıların iletişimin dışında kalan üçüncü kişiler olarak görülemeyeceğine, bu nedenle de mirasçılar tarafından hesaba erişilmesinin telekomünikasyonun gizliliği ilkesinin ihlal edilmiş olduğu anlamına gelmeyeceğine hükmedilmiştir³⁹.

Türkiye'de yargılamaya konu edilen bir davada mirasçılar, miras bırakana ait cep telefonunda ve iCloud bulut bilişim sisteminde yer alan fotoğraf, video, ses kayıtları, dokümanlar, mailler, notlar gibi dijital veriler ile e-ticaret sitesi hesabı, hediye çekleri ve kuponlara erişebilmek için Apple Teknoloji ve Satış Limited Şirketi'ne başvuruda bulunmuştur. Şirket, miras bırakanın ailesi tarafından yapılan başvuruya istinaden dijital verilerin paylaşılabilmesi için mahkeme kararına ihtiyaç olduğu gerekçesiyle mirasçıların erişim talebi reddetmiştir. Bunun üzerine mirasçılar, terekenin tespiti ve ilgili verilere erişilebilmesi amacıyla Denizli 4. Sulh Hukuk Mahkemesi'nde dava açmıştır. İlk derece mahkemesinde görülen yargılamada, "Miras bırakana ait cep telefonunda bulunan iCloud hesabına erişilmesi ile murisin özel hayatının gizliliğinin ihlal edileceği, iCloud hesabına erişilmeden cep telefonundan telefonda kayıtlı resimlere mirasçılar tarafından ulaşılabileceği" gerekçesiyle davacıların terekenin tespitine ilişkin taleplerinin reddine karar verilmiştir. Mirasçılar tarafından

37 Detaylı bilgi için bkz. Rebecca G. Cummings, 'The Case Against Access to Decedents' E-mail: Password Protection as an Exercise of the Right to Destroy' (2014) 15(2) Minnesota Journal of Law Science & Technology 897, 897-947; Süleyman Yılmaz ve Vehbi Umut Erkan, 'Sosyal Medya Hesaplarının Miras Yoluyla İntikal Edemeyeceği Sorusunun Kişisel Verileri Koruma Hukuku Kapsamında İncelenmesi' (2020) 11(2) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 569, 579; Nurten İnce Akman, 'Mirasbırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçişi (Dijital Tereke)' (2018) 9(2) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 527, 530; Kemale Leyla Aslan Bingöl, *Dijital Tereke* (Aristo Yayınevi 2022) 19; Altındal ve Arslan (n 1) 330; Dinç (n 1) 277.

38 BGH, 12.07.2018 - III ZR 183/17, NJW 2018. (<https://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&nr=86602&pos=0&anz=1> ; Erişim Tarihi: 23/05/2023)

39 Detaylı bilgi için bkz. İleri (n 29) 130; Yılmaz ve Erkan (n 36) 580; Dinç (n 1) 278; Altındal ve Arslan (n 1) 332.

yerel mahkemenin kararına karşı, davaya konu edilen maddi ve manevi haklara erişebilmek için mahkeme kararına ihtiyaç duyulduğu, ayrıca vefat etmiş kişilere yönelik eylemlerin özel hayatın gizliliğini ihlal etmeyeceği gerekçesiyle Antalya Bölge Adliye Mahkemesine başvurulmuştur. İstinaf başvurusunu inceleyen Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi tarafından, klasik miras anlayışında mülkiyet hakkının menkul ve gayrimenkul mülkiyeti ile bir kısım sınırlı aynı hak etrafında şekillendiğine, ancak günümüzün teknolojik gelişmeleri karşısında dijital malvarlığına ilişkin dijital mülkiyet kavramının da mevcut olduğuna, bu konuda henüz yasal bir düzenleme yapılmamış olmakla birlikte elektronik posta hesapları, sosyal medya hesapları ve benzeri dijital uygulamaların günümüzde kişisel amaçların yanı sıra reklam geliri elde etmek gibi maddi bir değer taşıyan kullanım amaçlarına da hizmet ettiğine, bu türden dijital varlıkların kişisel kullanımı aşır ticari değeri olan dijital malvarlığı kapsamına girmeye başladığına vurgu yapılarak miras bırakana ait elektronik posta ve buna bağlı olarak kullanılan sosyal medya hesapları, dijital cüzdan hesapları ve benzeri maddi değer ifade eden ve bu nedenle TMK'nin 599. maddesi kapsamında terekeye dâhil olup mirasçılara intikali gereken dijital malvarlığının da tespit edilmesi gerekeceğinden bahisle yerel mahkemenin kararı kaldırılmıştır⁴⁰.

C. DİJİTAL MİRAS KONUSUNDA İLERİ SÜRÜLEN GÖRÜŞLER

Dijital miras, istisnalar bir kenara bırakılacak olursa⁴¹, pek çok hukuk düzeninde henüz yasal bir zemine kavuşmamış ve bu nedenle öğretilerde farklı görüşlerin ileri sürüldüğü bir hukuki mesele haline gelmiştir. Dijital mirasa ilişkin olarak öğretilerde ileri sürülen görüşleri, dijital varlıkların miras yoluyla intikalini reddeden ve dijital varlıkların miras yoluyla intikalini kabul eden olmak üzere iki temel gruba ayırabilmek mümkündür.

1. Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikal Edebileceğini Reddeden Görüş

Bu görüş, Alman Medeni Kanunu'nun "şey" kavramını tanımlayan 90. maddesini⁴² dikkate alarak, dijital varlıkların maddi bir görünümü bulunmadığı için cismanilik unsurundan yoksun olduğunu ve eşya niteliğini haiz olmadığını, bu nedenle mülkiyet hakkının konusunu oluşturamadıklarını

40 Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi, E. 2020/1149, K. 2020/905, 13/11/2020 (<https://hukuklu.com/wp-content/uploads/2020/12/Dijital-Miras-Karari.pdf> ; Erişim Tarihi: 22/05/2023).

41 ABD'nin bazı eyaletlerinde dijital varlıkların mirasçılara intikali konusunda yasal düzenlemeler yapılması yoluna gidilmiştir. ABD'de yasaların birliğini sağlamak ve yasal düzenlemelerin tutarlılığını artırmak amacıyla kurulan Yeknesak Hukuk Komisyonu (Uniform Law Commission) tarafından yürütülen çalışmalar neticesinde 47 eyalet tarafından kabul edilen Dijital Varlıklara Yeknesak Erişim Kanunu'nda (Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act), miras bırakan tarafından aksi kararlaştırılmamışsa, iletişim amacıyla kullanılanlar dışındaki dijital varlıklarının yönetilmesi için vasiyeti yerine getirme görevlisi atanması ve vasiyeti yerine getirme görevlisine miras bırakana ait dijital verilere erişme imkânı tanınmıştır. Bu noktada vasiyeti yerine getirme görevlisinin, elektronik iletişim olarak adlandırılan ve üçüncü kişilerle haberleşme ve iletişime geçilmesi amacıyla kullanılan dijital varlıklara erişebilmesi için miras bırakanın buna izin vermesi veya mahkemedeki bir karar alınması gerektiği kabul edilmektedir. Detaylı bilgi için bkz. Patricia Sheridan, 'Inheriting Digital Assets: Does The Revised Uniform Fiduciary Access To Digital Assets Act Fall Short?' (2020) 16(2) Ohio State Technology Law Journal 363, 371; Farooqui, Sharma ve Gupta, (n 32) 424; İnce Akman (n 36) 554-555.

42 Söz konusu maddede, yalnızca fiziksel görünüm ve niteliğe sahip nesnelerin şey olarak kabul edileceği ifade edilmiştir. Bkz. https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/_90.html

ve miras yoluyla intikal edebileceklerinden de söz edilemeyeceğini savunmaktadır⁴³. Buna göre dijital değerler, ancak bir nesne üzerinde somutlaştırılmaları durumunda miras yoluyla intikal edebilecektir⁴⁴.

Bu görüşü savunanlar, miras bırakana ait mektupların mirasçılara intikal edebiliyor olmasını örnek göstererek dijital varlıkların da miras yoluyla intikal edebileceği yönündeki düşüncüyü reddetmektedir⁴⁵. Buna göre mektupların miras yoluyla intikal etmesinde mektubun içeriğinde yer alan yazılar değil; bizatihi mektup metninin yer aldığı kâğıt parçasının mülkiyeti intikale konu olmaktadır. Böylece miras yoluyla intikal eden şey mektubun içeriği değil, mektubun yazılı olduğu kâğıt parçasının bizatihi kendisidir. Kaldı ki miras bırakan, sosyal medya ve elektronik posta hesaplarına kullanıcı adı ve şifre bilgileri ile giriş yapmakta olup bu hesaplar herkesin erişimine açık bir niteliğe sahip değildir. Hizmet sağlayıcısı, kullanıcılara tahsis ettiği web alanı ile kişisel bilgilerini bu hesaplara aktarabilmesine imkân sağlarken bu bilgilere kullanıcı adı ve şifre bilgisine sahip olmayan hiç kimsenin erişemeyeceğini taahhüt etmektedir. Miras bırakan da bu güvene dayanarak kişisel verilerini bu dijital varlıklara aktarmakta ve diğer insanlarla olan etkileşiminde mektup göndermeye nazaran dijital ortamda daha rahat davranmaktadır⁴⁶. Mektup içeriğinin üçüncü kişilerce öğrenilmesi ihtimali, sosyal medya veya elektronik posta gönderilerine nazaran daha yüksek bir ihtimal olup mektubu muhatabına iletmek üzere görevli kimseye teslim eden miras bırakan bu ihtimali öngörebilmekte ve bunu göze alarak mektubu göndermektedir. Miras bırakan, üçüncü kişilere gönderdiği mektuplarda, sosyal medya veya elektronik posta hesapları ile kendisine tanınan güvenceye sahip olmadığı için mektup örneğinin emsal gösterilerek dijital varlıkların mirasçılara intikal edebileceğinin ileri sürülmesi mümkün değildir⁴⁷.

Dijital varlıkların miras yoluyla intikal etmeyecek olması, miras bırakanın mahremiyetinin ve kişisel verilerin korunması ihtiyacının da bir sonucudur⁴⁸. Nitekim haberleşme özgürlüğü ve özel hayatın gizliliği anayasal düzeyde korunan birer haktır. Miras bırakanın kişisel verilerini içeren dijital varlıkların mirasçılara intikal edeceğinin kabul edilmesi, bir yandan miras bırakanın diğer yandan da miras bırakan ile iletişime geçen üçüncü kişilerin sahip olduğu özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğü haklarının ihlal edilmesi anlamına gelecektir. Miras bırakanın, vefat ettikten sonra gizli kalmasını istediği birtakım bilgilerinin mirasçıları ile paylaşılabilmesi endişesini taşıması, hayatta iken dahi hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiği anlamına gelmektedir⁴⁹. Nitekim böyle bir ihtimalde miras bırakan, üçüncü kişiler ile serbest bir şekilde sosyal etkileşime giremeyecek ve anayasanın kendisine tanıdığı haberleşme özgürlüğünden tam anlamıyla istifade edemeyecektir. Kaldı ki miras

43 Aslan Bingöl (n 36) 20; İnce Akman (n 36) 534.

44 Aslan Bingöl (n 36) 21; İnce Akman (n 36) 538.

45 Tekin Memiş ve Cemile Turgut, 'Dijital Miras Konusunda Gözden Kaçanlar' (2020) 6(12) Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 201, 211; İnce Akman (n 36) 539.

46 Servet Yetim, 'Elektronik Posta Hesabı İçeriği Mirasa Konu Olur Mu?' (2008) 3(21) Terazi Hukuk Dergisi 49, 50.

47 Memiş ve Turgut (n 44) 211; İnce Akman (n 36) 539.

48 İlyas Çelikaş, 'Vefat eden kişinin elektronik posta hesabı mirasçılara intikal eder mi?' (2011) 6(62) Terazi Hukuk Dergisi 34, 39.

49 Memiş ve Turgut (n 44) 210; İnce Akman (n 36) 540.

bırakanın, yasal mirasçılarının tamamı ile iyi ilişkiler içerisinde olduğunun ve hayatında var olan bütün gelişmelerin onlar tarafından da bilinmesini isteyeceğinin varsayılması da mümkün değildir⁵⁰.

Miras bırakan açısından dile getirilen endişeler, miras bırakan ile iletişime geçen üçüncü kişiler bakımından da gündeme gelmektedir. Nitekim üçüncü kişiler de miras bırakan ile yaptıkları görüşmelerin başkaları tarafından öğrenilemeyeceğine güvenerek kendilerine göre gizli kalması gereken bilgileri dijital ortamda rahatlıkla paylaşmaktadır. Bu nedenle hem miras bırakanın hem de miras bırakan ile iletişime geçen üçüncü kişilerin mahremiyete ilişkin haklı beklenti ve menfaatlerinin korunması ve mirasçılarının miras hakkına ilişkin menfaati ile miras bırakanın mahremiyete dair taleplerinin birbiriyle çatışması durumunda miras bırakanın mahremiyetine öncelik verilmesi gerekmektedir⁵¹.

2. Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikal Edebileceğini Kabul Eden Görüş

Bu görüş, mirasın intikaline ilişkin düzenlemeler incelendiğinde sadece para ile ölçülebilir değere sahip olan varlıkların değil, aynı zamanda maddi bir karşılığı olmayan varlıkların da miras yoluyla intikaline cevaz verildiğini, örneğin TMK'nin 653. maddesinde aile belgeleri ile aile için özel anı niteliği taşıyan eşyaların mirasçılara intikal edeceğinin ifade edildiğini, bu nedenle miras bırakana ait dijital ortamda bulunan hesapların da ekonomik bir değer taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın miras yoluyla intikal etmesi gerektiğini ileri sürmektedir⁵². Miras bırakanın kullandığı hesaplara şifre ve kullanıcı adıyla erişilebilecek olması, bu hesapların mirasçılara intikal etmesine bir engel teşkil etmeyecektir. Nasıl ki miras bırakanın banka hesabında mevcut bulunan değerler, bu hesaplara banka kartı ve şifre aracılığıyla erişiliyor olmasına rağmen mirasçılara kendiliğinden intikal ediyorsa, miras bırakana ait dijital hesaplar da kendiliğinden mirasçılara intikal edecektir.

Miras bırakan ile hizmet sağlayıcısı arasındaki sözleşmenin niteliği, dijital hesapların miras yoluyla mirasçılara intikal edeceği sonucunu etkilememektedir. Zira bu tür sözleşmelerde önemli olan hizmet edimini ifa edecek taraf olup hizmetten yararlanacak tarafın intikal konusuna etkisi bulunmamaktadır⁵³. Sözleşmenin niteliği hizmet, kira veya saklama sözleşmesi olarak addedilse bile miras bırakanın vefat etmesinden sonra mirasçılar bu sözleşmenin tarafı haline gelecek ve sözleşme ile sunulan hizmete ilişkin veriler miras yoluyla mirasçılara intikal edecektir. Miras bırakan ile hizmet sağlayıcısı arasındaki kullanım sözleşmesinde, kullanıcının vefat etmesi durumunda sözleşmenin sona ereceğini, hesabın belirli bir süre kullanılmaması durumunda hesap bilgilerinin silineceğini öngören hükümler geçerli değildir⁵⁴. Nitekim bu tür düzenlemeler genel işlem koşulu niteliğinde olup sözleşme hükümleri içerik, yorum ve yürürlük denetimlerine tabi tutulacaktır. Kanunun miras yoluyla intikale ilişkin emredici düzenlemelerine aykırı olan ve sözleşmenin taraflarından birinin

50 Yetim (n 45) 55.

51 ibid 56.

52 İnce Akman (n 36) 556; Altındal ve Arslan (n 1) 344.

53 Bu görüş hakkında detaylı bilgi için bkz. İnce Akman (n 36) 545.

54 Doğa Ekrem Doğanç, 'Sosyal Medya Kullanıcı Hesabı Sözleşmelerinin Dijital Tereke Yönünden Değerlendirilmesi' (2022) 28(1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 329, 360; Toygar, Rohm ve Zhu (n 34) 115; İnce Akman (n 36) 556.

durumunu ağırlaştırılan genel işlem koşullarının ise yazılmamış sayıldığı kabul edilecektir⁵⁵. Bu nedenle her ne kadar kullanıcı sözleşmesinde kullanıcının vefat etmesiyle birlikte hesabın silineceği, mirasçılara intikal etmeyeceği kararlaştırılmış olsa da bu tür hükümler yazılmamış sayılacaktır.

Miras bırakanın sosyal medya veya elektronik posta gibi dijital hesapları üzerinden diğer insanlarla olan iletişimde ticari amaç taşıyan konuşmalar ve paylaşımların mirasçılara intikal edeceği; ancak ticari herhangi bir saik gütmeksizin salt kişisel nitelik arz eden paylaşımların miras yoluyla intikale elverişli olmayacağı ileri sürülebilir. Ancak bu noktada, hesaplarda bulunan verilerin ticari amaç taşıyıp taşımadığına hangi merciin karar vereceği, karar aşamasında hangi usul ve esaslar çerçevesinde değerlendirme yapılacağı, yapılacak olan değerlendirmeye hangi merci nezdinde itiraz edileceği ve yapılan itirazda hukuki açıdan nasıl bir değerlendirme yöntemi izleneceği gibi belirsizliklere yol açabileceği için pratikte bu düşünce anlamını yitirmektedir⁵⁶. Kaldı ki, miras bırakana ait mektupların mirasçılara teslim edilmesinde nasıl ki mektubun içeriğine bakılmıyorsa yahut miras bırakanın herkesten gizlediği ve hatta kilitle muhafaza ettiği günlükleri bile mirasçılara teslim ediliyorsa, dijital hesaplarda bulunan verilerin mirasçılara intikalinde de hangi amaçla bu verilerin oluşturulduğuna ilişkin ayırım yapılmaksızın bütün verilerin mirasçılara intikal edeceğinin kabul edilmesi gerekmektedir. Mektup gönderen kişinin, nasıl ki bu mektubun alıcısı dışında onunla aynı konutta oturanlara teslim edilebileceğini veya alıcının posta kutusuna bırakılabileceğini öngörmesi gerekiyorsa miras bırakan ile iletişime geçen kişinin bu konuşmaların bir gün mirasçılara geçeceğini öngörmesi gerekir. Mektup örneğinde postacının görevi, mektubu alıcısına veya alıcının yakınlarına teslimle yahut alıcının posta kutusuna bırakmak ile son buluyorsa hizmet sağlayıcısının görevi de iletişime konu verileri mirasçılara vermekle son bulacaktır. Ayrıca miras bırakan ile iletişime geçen kişinin, miras bırakan tarafından şifre ve kullanıcı adı bilgilerinin yakınlarına verebileceğini de öngörmesi gerekmektedir.

Özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğü, tıpkı miras ve mülkiyet hakkı gibi Anayasa düzeyinde korunan haklardandır. Anayasada yer alan hükümler arasında normlar hiyerarşisi temelinde bir üstünlükten bahsedilemeyeceği için dijital verilerin mirasçılara intikaline özel hayatın gizliliğini ve haberleşme özgürlüğünü ihlal edeceği gerekçesiyle karşı çıkılması mümkün değildir. Ayrıca görüşmelerin gizli kalmasına ilişkin koruma, yaşayan kişilerin sırlarını muhafaza altına alan bir düzenleme olup bu düzenlemeler gerekçe gösterilerek miras hukuku hükümlerinin uygulanmayacağı ileri sürülemez. Kişilik hakları ölümle birlikte son bulacak olup hizmet sağlayıcısı tarafından miras bırakana ait verilerin mirasçılar ile paylaşılması, miras bırakanın özel hayatını ifşa etmek veya bu verileri ticari amaçla kullanmak olarak nitelendirilemeyecek ve böylece haberleşmenin gizliliği ilkesi ihlal edilmeyecektir.

55 Muzaffer Şeker, *Yazılmamış Sayılma* (On İki Levha Yayınları 2015) 32; Ahmet Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Turhan Kitabevi 2018) 182.

56 Doktrinde, miras bırakana ait dijital ortamda yer alan verilerin ticari mi yoksa salt kişisel kullanım amacıyla mı oluşturulmuş olduklarının tespiti ve bu verilerin terekeye dâhil edilip edilmeyeceğinin ortaya konulması adına TMK'nin 427/3 maddesi uyarınca vesayet makamı tarafından bir yönetim kayyımı tayin edilmesi ve kayyım tarafından yapılan inceleme neticesinde ortaya konulacak tespitlere göre bir karar verilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. Bu görüşün detayları için bkz. Büyüksağış vd. (n 1) 381-384

Dijital değerlerin miras yoluyla intikaline cevaz veren açık kanun hükmü bulunmamakla birlikte bunu engelleyen bir hüküm de hâlihazırda mevcut değildir. Bu kapsamda miras hukukunun mevcut düzenlemeleri dikkate alınarak yorum yapılması ve dijital bilgilerin mirasçılara intikal edeceğinin kabul edilmesi gerektiği ileri sürülmektedir⁵⁷. “Miras bırakanın dijital varlıklarının mirasçılara intikal etmesini istemiş olsaydı bu varlıklara erişim için gereken bilgileri noter gibi resmi bir mercie tevdi edebileceğine” ilişkin yorumlar, dijital varlıklara erişim için gerekli şifre bilgilerinin sürekli olarak değiştirilebileceği, bu durumda miras bırakanın sürekli olarak resmi mercie başvurup bilgilerini güncellemek durumunda kalacağı, miras bırakanın değişiklik yaptıktan sonra vefat edip bu değişikliği resmi mercie bildirememesi durumlarında dijital varlıkların intikal etmesini istememiş sayılacağı gibi bir yorumun ortaya çıkabileceği, bu nedenle böyle bir yorumun pratikte faydalı olmayacağı gibi sonuçları bakımından eleştirilmektedir⁵⁸. Bu noktada mirasçılara, miras bırakana ait dijital hesaplara sadece erişim hakkının tanınması; buna karşılık hesabı kullanım yetkisinin mirasçılara geçmemesi gerektiği ileri sürülmektedir⁵⁹.

D. GÖRÜŞÜMÜZ

Miras bırakana ait dijital bilgilerin miras yoluyla intikale elverişli olup olmadığına ilişkin tartışmada, yukarıda izah edilen her iki görüşün de haklı yanları bulunmaktadır. Konunun sağlıklı bir şekilde ele alınabilmesi adına mevcut hukuk düzeni ve olması gereken hukuk düzeni bakımından ayrı ayrı değerlendirme yapılmasında fayda görmektedir. Bu noktada yapılacak olan değerlendirmede dijital varlıkların sahip oldukları özellikler bakımından salt ekonomik saiklere ve gelir elde etme amacına hizmet edebilecekleri gibi salt kişisel kullanıma ve herhangi bir ekonomik menfaat gözetmeksizin kişisel ihtiyaçları tatmin etme arzusuyla da kullanılacakları, hatta ekonomik ve kişisel kullanım amaçları bakımından karma bir niteliğe sahip olabilmelerinin de mümkün olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak buradaki kullanım amacı, ilgili dijital varlığın oluşturulduğu değil, miras bırakanın vefat ettiği tarihe göre belirlenmelidir. Nitekim başlangıçta salt kişisel amaçlarla kullanılan bir dijital varlığın sonradan ekonomik bir amaçla kullanılmaya başlanması mümkündür⁶⁰.

1. Mevcut Hukuk Düzeni Bakımından Değerlendirme

a) Miras Hukukunun İntikale İlişkin Genel Düzenlemesi

Miras hukukunda intikale ilişkin hükümler incelendiğinde, para ile ölçülebilir bir değere sahip olmanın temel kıstas olarak kabul edildiği, böylece, kural olarak, miras bırakana ait olan ve para ile ölçülebilir bir değere sahip olan özel hukuk karakterli bütün değerlerin miras yoluyla mirasçılara intikal ettiği, buna karşılık miras bırakana ait olmakla birlikte para ile ölçülebilir bir değere sahip

57 İnce Akman (n 36) 557.

58 ibid 557.

59 Mateusz Fabian Grochowski, ‘Inheritance of The Social Media Accounts in Poland’ (2019) 27(5) European Review of Private Law 1195, 1200; Yılmaz ve Erkan (n 36) 581; Aslan Bingöl (n 36) 34; İleri (n 29) 133.

60 Toygar, Rohm ve Zhu (n 34) 115; Büyüksağış, Özyiğit, Mirkelam Felay, Buldağ ve Okur (n 1) 376.

olmayan ve bilhassa miras bırakanın kişiliğine bağlı olan değerlerin miras yoluyla intikale elverişli olmadığı anlaşılmaktadır⁶¹.

Miras yoluyla intikale elverişli olup olmadığı tartışma konusu yapılan dijital varlığın, öncelikle para ile ölçülebilir bir değerinin olup olmadığı tespit edilmesi gerekmektedir. Para ile ölçülebilir bir karşılığa sahip olmak kıstası belirleyici bir faktör olmakla birlikte miras bırakanın malvarlığında yer alan bir değer intikale elverişli olup olmadığına tayininde tek başına yeterli bir ölçüt olarak kabul edilemez. Nitekim Kanun Koyucunun, para ile ölçülebilir bir karşılığa sahip olsa da miras yoluyla intikaline cevaz vermediği birtakım değerler (oturma hakkı, intifa hakkı, muaccel olmamış nafaka alacağı gibi) bulunduğu gibi para ile ölçülebilir bir karşılığı olmayan ve miras bırakanın kişiliğinin ön planda olduğu bazı değerlerin (mirasçılardan tanımanın iptali veya soybağının reddi davalarını açmaları, miras bırakan tarafından ileri sürülen manevi tazminat istemine konu davayı sürdürebilmeleri gibi) miras yoluyla intikaline izin verdiği durumlar da bulunmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, söz konusu istisnaların bizzat Kanun Koyucu tarafından öngörülmüş olmasıdır. Böylece, Kanun Koyucunun öngörmediği bir istisna doğrultusunda yorum yapılması ve genel kuralın aksine kabullerde bulunulması hukuken mümkün gözükmemektedir. Zira miras hukuku, kamusal niteliği ön planda olan, hukuki işlemlerde sıkı şekil şartları ve tip mecburiyeti getiren, ağırlıklı olarak emredici nitelikteki hüküm ve düzenlemeleri bünyesinde ihtiva eden bir hukuk dalıdır⁶². Bu nedenle mevcut hukuk normları karşısında yapılacak olan yorumlarda miras hukukunun genel ilke ve kabulleri de göz önüne alınmalı ve görüşler bu doğrultuda şekillendirilmelidir.

b) Dijital Varlıkların Mülkiyet Hakkına Konu Olup Olamayacağı Tartışması

Mülkiyet hakkı, sahibine kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkilerini bahşeden, hakka konu şey üzerinde doğrudan doğruya hâkimiyet kurmasını sağlayan bir ayni haktır⁶³. Mülkiyet hakkının konusu eşya olup eşya niteliğini haiz değerler üzerinde tesis edilebilen bir ayni hak niteliğindedir. Doktrinde eşya, üzerinde hâkimiyet kurulabilen, sınırları belirlenmiş, bağımsız bir varlığa sahip olan ve maddi bir değer taşıyan cismani varlıklar olarak tanımlanmaktadır⁶⁴. İsviçre, Alman ve Türk hukuk sistemlerinde baskın görüş olarak sadece maddi bir varlığı bulunan hukuki değerlerin mülkiyet hakkına konu olabileceği kabul edilmiş olup Fransız ve Avusturya hukuk sistemlerinde gayri maddi malların (yani maddi bir niteliğe sahip olmayan hukuki değerlerin) de

61 Rona Serozan, 'Mirasçıya Geçen ve Geçmeyen Haklar, Mirasçının Aslından Kazandığı Haklar ve Miras Bırakanın Ölüm Sonrasına Uzanan Hakları' (1999) Prof. Dr. Nihal Uluocak'a Armağan 311, 311; Saymen (n 9) 306). Nitekim 4721 sayılı TMK'nin 599/2 maddesinde, "Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın ayni haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar." denilmek suretiyle miras bırakanın maddi değeri bulunan aktif ve pasiflerinin intikale elverişli olduğuna işaret edilmiştir.

62 Serozan ve Engin (n 3) 49.

63 Fikret Eren, *Mülkiyet Hukuku* (Yetkin Yayınları 2021) 4.

64 Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, *Eşya Hukuku* (Filiz Kitapevi 2018) 8; Lale Sirmen, *Eşya Hukuku* (Yetkin Yayınları 2021) 5; Turhan Esener ve Kudret Güven, *Eşya Hukuku* (Yetkin Yayınları 2019) 46; Mehmet Ünal ve Veysel Başpınar, *Şekli Eşya Hukuku* (Savaş Kitabevi 2021) 15; Şeref Ertaş, *Eşya Hukuku* (Barış Yayınları 2021) 6.

mülkiyet hakkına konu olabileceği kabul edilmiştir⁶⁵. Alman Medeni Kanunu ile Fransız Medeni Kanunlarında eşya kavramına ilişkin net bir tanım ortaya konulmuşken İsviçre Medeni Kanununda ve Türk Medeni Kanununda eşya kavramının tanımına yer verilmemiştir. Böylece eşya kavramı, her hukuk düzeninde sosyoekonomik koşullar, hukuk tarihinin genel eğilim ve kanaati ile eşyanın kişiler arasındaki ilişkilerde oynadığı belirleyici role göre değişik anlayışlar çerçevesinde ele alınmıştır⁶⁶.

Dijital varlıklar açısından değerlendirme yapıldığında, bunların fiziki bir görünüme ve varlığa sahip olmadığı ve bu nedenle mülkiyet hakkına ve miras yoluyla intikale konu edilmeyeceği öğretide ileri sürülmektedir⁶⁷. Ancak bize göre bu görüş, özellikle günümüzde yaşanan teknolojik gelişmelere ve meydana gelen yeniliklere uygun olmadığı gibi toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilen çağdaş bir görüş olmaktan da uzaktır. Nitekim günümüzde sanal dünyaya olan ilgi ve eğilim artmakta ve buna bağlı olarak dijital değerlerin ve dijital varlıkların nitelik ve niceliği her geçen gün değişim göstermektedir. Teknolojide yaşanan gelişmeler, kripto paralar⁶⁸ gibi fiziksel bir varlığı bulunmamasına rağmen maddi bir karşılığı bulunan değerleri meydana getirmiş; Youtube, Instagram, Twitter gibi sosyal medya uygulamaları üzerinden Youtuberlık, Vloggerlık, Bloggerlık olarak adlandırılan ve başlı başına bir uğraş alanı olan yeni meslek gruplarını ortaya çıkarmıştır. Mülkiyet hakkının sadece fiziksel bir bütünlüğü bulunan, sınırları belirli varlıklar üzerinde tesis edilebileceğinin olarak kabul edilmesi, izah edilen dijital değerler üzerindeki hak sahipliğinin tanınmamasına yol açacaktır.

Yapılacak olan yorumların çağın ve toplumun gereksinimlerine uygun olması gerektiğini⁶⁹ düşünmekle birlikte mülkiyet hakkının sadece fiziksel varlığı bulunan değerler üzerinde değil, gayri

65 Haluk Nami Nomer ve Mehmet Serkan Ergüne, *Eşya Hukuku* (On İki Levha Yayınları 2019) 6; Fatih Bilgili ve Fatih Cengil, Blockchain ve Kripto Para Hukuku (Dora Yayıncılık 2022) 167; Gençer Özdemir, 'Kripto Paraların Eşya Niteliği' (2021) 11(1) Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 289, 299; Eren (n 40) 52; Ünal ve Başpınar (n 63) 16; Ertaş (n 63) 54. Doktrinde azınlıkta kalan ve dijital varlıkların eşya niteliğinde olup mülkiyet hakkına konu edilebileceği görüşü için bkz. Benedikt Seiler ve Daniel Seiler, 'Sind Kryptowährungen wie Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH) und Ripple (XRP) als Sachen im Sinne des ZGB zu behandeln?' (2018) Sui Generis-Die juristische Open Access Zeitschrift 149, 163.

66 Ünal ve Başpınar (n 63) 15.

67 Numan Tekelioğlu, 'Eşya Kavramını Yeniden Düşünmek: NFT'lerin Eşya Niteliği ve Eşya Hukuku Bakımından Geleceği Üzerine Bir İnceleme' (2022) 30(3) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1301, 1316; Büyüksağış vd. (n 1) 392; Alman doktrinde bu görüşü savunan yazarlar için bkz. İnce Akman (n 36) 538, dn. 48.

68 Kripto paralar hakkında taşınır eşya hükümlerinin kıyasen uygulanması gerektiği yönünde görüş için bkz. Turan Başara (n 33) 22; aynı görüşün NFT'ler için de savunulabileceği yönündeki değerlendirmeler için bkz. Bilgili ve Cengil (n 64) 292.

69 Türk Medeni Kanunu Tasarısı'nın genel gerekçesinde, "*Canlı varlıkların, organizmaların zamanla yaşlanması ve beklenen performansı göstermekten yavaş yavaş uzaklaşması gibi, sosyal varlıklar olan kanunlar da zamanla yaşlanmakta ve günün ihtiyaçlarına gereği gibi cevap vermekte zorlanmaktadır. Bu sebeptir ki kanunların, özellikle Medeni Kanun, Ceza Kanunu, Ticaret Kanunu ve Usul Kanunları gibi temel kanunların belli bir süre geçtikten sonra baştan aşağıya yeniden gözden geçirilmesi ve yaşanan çağın ve gelişen teknolojinin ihtiyaçlarına cevap verebilir hale getirilmesi kaçınılmazdır. Nitekim son yıllarda Almanya ve İsviçre'de bu yola gidilmiş, Alman Medeni Kanunu (BGB) ve Medeni Kanunumuzun kaynağını oluşturan İsviçre Medeni Kanununda (ZGB) yapılan köklü değişikliklerle bazı kurumlar geliştirilerek yeni sosyal görüşlere ve ihtiyaçlara cevap verebilir duruma getirilmişlerdir.*

Türk Medeni Kanununun bu gelişmelerden uzak kalması düşünülemeyeceğinden, Adalet Bakanlığı, yürürlükteki Kanunu baştan sona gözden geçirmek ve günümüzün ihtiyaçlarına cevap verecek yeni bir tasarı hazırlamak üzere bilim adamları ve uygulayıcılardan oluşan bir "Medeni Kanun Komisyonu"nun kurulmasına karar vermiştir." denilerek kanunların çağın ve gelişen teknolojinin ihtiyaçlarına cevap verebilir hale getirilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır.

maddi mallar olarak isimlendirilen değerler üzerinde de tesis edilebileceğinin, mülkiyet hakkına konu olan değerlerin ferdin belirli bir varlığa sahip olma şartının fiziksel bir yapıya sahip olmak zorunluluğundan ziyade kapsam ve sınırlarının çizilebilmesi olarak anlaşılması ve bu çerçevede dijital varlıkların da, kural olarak, mülkiyet hakkına ve miras yoluyla intikale elverişli olduğunun kabul edilmesi gerektiği kanaatini taşımaktayız. Bu nedenle dijital değerlerin mülkiyete konu olamayacağı için miras yoluyla intikale elverişli sayılamayacağı yönündeki değerlendirmeye katılmamaktayız⁷⁰.

c) Kullanılış Amaçlarına Göre Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikali Tartışması

aa) Ticari Niteliği Ön Planda Olan Dijital Varlıklar

Miras bırakana ait dijital varlıkların kullanılış amacı bakımından ticari, kişisel veya karma nitelikte olabilmesi mümkündür. Yapılan araştırmalarda 2022 yılı içerisinde sosyal medya üzerinden yapılan reklam harcamalarının 230 milyar ABD Dolar olduğu, sosyal medya üzerinden yapılan reklamların etkisi ile E-Ticaret hacminin 86 milyar ABD Dolarını aştığı tespit edilmiştir⁷¹. Bu derece büyük bir ticari değere sahip olan dijital varlıkların miras yoluyla mirasçılara intikal edebileceği noktasında herhangi bir şüphe bulunmamaktadır. Nitekim niteliği itibarıyla para ile ölçülebilen ve miras bırakanın tarafı olduğu hukuki ilişkilerden kaynaklanan değerlerin külli halefiyet yoluyla bir bütün olarak mirasçılara kendiliğinden intikal edeceği Kanun'un emredici hükmüdür⁷². Zira TMK'nin 599/2 maddesinde mirasçılarının, miras bırakana ait maddi değeri bulunan malvarlığı değerlerini ve borçlarını bir bütün halinde kendiliğinden iktisap edecekleri ifade edilmiş; malvarlığı kavramının kapsamı ise mirasçılarının "diğer malvarlığı haklarını" da doğrudan kazanacaklarına işaret edilmek suretiyle geniş tutulmuştur. Bu nedenle ekonomik açıdan bir değer taşıyan dijital varlıkların tereke içerisinde değerlendirilmesi ve miras yoluyla intikalinin mümkün olduğu kabul edilmesi gerekmektedir⁷³.

bb) Kişisel Niteliği Ön Planda Olan Dijital Varlıklar

Salt kişisel amaçlarla kullanılan dijital hesaplar, herhangi bir şekilde gelir getirici faaliyete hizmet etmeyen, para ile ölçülebilir bir değere de sahip olmayan, böylece hesap sahibinin kişisel saik ve arzularına hizmet eden dijital varlıkları ifade etmektedir. Örneğin miras bırakanın sadece kişisel amaçlarla video ve fotoğraf paylaştığı, tanıdığı kişiler ile mesajlaşarak dijital ortamda sosyalleştiği

70 Aynı yönde Memiş ve Turgut (n 44) 207; Doğanç (n 53) 343.

71 <https://www.statista.com/topics/1538/social-media-marketing/#topicOverview> <https://www.statista.com/statistics/325384/online-shopping-order-values-traffic-source/> (Erişim Tarihi: 19/02/2023)

72 Eren ve Yücer Aktürk (n 6) 18; Akkanat (n 10) 53; Öztan (n 3) 22.

73 Aynı yönde bkz. Sinan Sami Akkurt, *Dijital Varlıkların Miras Yoluyla Bırakılması* (Seçkin Yayınları 2022) 327; Doğanç (n 53) 333; Çabri (n 3) 33. Miras bırakanın ticari amaçlarla kullandığı elektronik posta hesabının mirasçılara intikal etmesi gerektiği yönünde görüş için bkz. Çelikleş (n 47) 37. Miras bırakanın ticari amaçlarla kullandığı sosyal medya hesabının mirasçılara intikal etmesi gerektiği yönünde görüş için bkz. Zeynep Rana Demir, 'Sosyal Medya Hesaplarının Miras Yoluyla Geçışı Mümkün Müdür?' (2020) Prof. Dr. Feyzi Necmeddin Feyzioğlu'nun Anısına Armağan 161, 179.

Instagram, Facebook gibi sosyal medya hesapları, ticari bir amaca hizmet etmeyen ve dijital mektup olarak kullanılabilir niteliğe sahip elektronik posta hesapları bu tür dijital varlıklardandır.

Kişisel amaçlarla kullanılan dijital hesaplar, miras bırakanın kişiliği ile özdeşleşmiş bir vaziyette bulunduğu için bu hesaplarda yer alan dijital verilerin intikali ile bu hesapların kullanım yetkisinin intikalinin birbirinden ayrılması gerektiği ileri sürülmektedir⁷⁴. Bizim de katıldığımız bu görüşe göre kullanıcının vefat etmesi durumunda ilgili dijital hesabın kullanım yetkisi de sona erecektir. Zira kullanıcının vefat etmesi durumunda kişisel amaçla kullanımı gerçekleştiren bir kullanıcının varlığından bahsedilemeyecektir. Bu sonuç, miras bırakan ile etkileşim halinde olan üçüncü kişilerin haklı menfaat ve beklentilerini de korumaktır. Örneğin miras bırakanın eğlenmek, arkadaşları ile dijital ortamda sosyalleşmek, içerik paylaşmak gibi amaçlarla kullandığı sosyal medya hesaplarını takip eden veya bir şekilde bu sosyal medya hesabı üzerinden miras bırakan ile etkileşim halinde olan ve miras bırakanın vefat ettiğinden haberdar olmayan üçüncü kişilerin miras bırakan hayattaymış gibi birtakım veriler paylaşmaları ve miras bırakana ait sosyal medya hesabı üzerinden etkileşime geçmeye devam etmeleri mümkündür. Böyle bir durum, ilgili sosyal medya hesabının miras bırakanın kişiliği ile özdeşleşmesi ve onun tarafından kullanıldığı düşüncesiyle hareket eden üçüncü kişilerin güvenlerini boşa çıkarmakta ve miras bırakan ile paylaşmak istediği kişisel verilerinin mirasçılar ile paylaşılması gibi birtakım endişe ve sakıncaları beraberinde getirmektedir. Bu türden sakıncaların engellenebilmesi için hizmet sağlayıcısı tarafından miras bırakana ait sosyal medya hesabı üzerinden miras bırakanın vefat ettiğini ve hesabın kullanım yetkisinin sona erdiğini bildirir bir uyarı yapılması ve bu uyarının üçüncü kişilerce rahatlıkla görülebilecek bir şekilde duyurulması yerinde bir uygulama olacaktır.

Miras bırakana ait olan ve salt kişisel amaçlarla kullanılan dijital hesaplarda yer alan verilerin mirasçılara intikalinin mümkün olup olmaması tartışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. İlk bakışta bu tür değerlerin para ile ölçülebilir bir karşılıklarının bulunmadığı, bu nedenle miras yoluyla intikale elverişli olmadığı ileri sürülebilmektedir. Bizce de bu düşüncenin haklılık payı vardır. Nitekim terekenin konusunu temelde mameleki değeri olan varlıklar oluşturmakta olup genel kurala göre para ile ölçülebilir değeri bulunmayan ve miras bırakanın kişiliğine sıkı sıkıya bağlı değerler terekeye dâhil edilemeyecek ve mirasçılara intikal etmeyecektir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, her ne kadar TMK'nin 599/2 maddesinde para ile ölçülebilir bir değere sahip olmak kıstasının esas alındığı anlaşılrsa da bizzat Kanun Koyucu tarafından bu genel kurala istisnalar getirilmesinin mümkün olduğu gerçeğidir. Nitekim TMK'nin 653. maddesinde, miras bırakana ait aile belgeleri ve aile için özel anı niteliği taşıyan eşyaların mirasçılara intikal edebileceğine işaret edilmiştir. Bu noktada, miras bırakanın kişisel amaçlarla kullandığı dijital hesaplarda bulunan verilerin TMK'nin 653. maddesi kapsamında eşya olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinin ortaya konulması gerekmektedir.

Eşya kavramını üzerinde hâkimiyet kurulabilen, ekonomik değeri bulunan, sınırları belirli, bağımsız varlığı bulunan, beş duyu organı ile algılanabilen, kişi ve hayvan dışındaki cismani varlıkları ifade ettiğini belirten görüş, maddi bir varlığa sahip olmayı eşyanın unsurlarından görmekte ve maddi

74 Grochowski (n 58) 1200; Yılmaz ve Erkan (n 36) 581; Aslan Bingöl (n 36) 34; İleri (n 29) 133.

varlığı bulunmayan değerlerin eşya kavramı içerisinde değerlendirilemeyeceğini savunmaktadır⁷⁵. Dijital varlıkların ise nitelikleri gereği soyut olup maddi bir varlığa sahip olmadıkları, üzerlerinde doğrudan hâkimiyet kurulması mümkün olmadığı için eşya olarak kabul edilemeyeceği ileri sürülmektedir⁷⁶. TMK'nin 653. maddesinde ise aile belgeleri ve aile için özel anı niteliği taşıyan eşya kavramına vurgu yapıldığı için eşya olarak nitelendirilemeyen dijital varlıkların bu madde kapsamında terekeye dâhil edilebilmesi bu görüşe göre mümkün gözükmemektedir. Ayrıca bu görüşe göre miras bırakanın kişiliği ile özdeşleşen, mirasçılar ile ilgisi bulunmayan dijital verilerin özel anı niteliği taşıdığından da bahsedilebilmesi mümkün değildir⁷⁷.

Bir başka görüş ise eşya kavramının Kanun'da açık bir tanıma yer verilmemiş olduğundan yola çıkarak eşya kavramının dinamik bir yapıya sahip olduğunu ve fonksiyonel bir yorum yapılması gerektiğini savunmaktadır⁷⁸. Bu nedenle dijital varlıkların da eşya olarak kabul edilebilmesi bu görüşe göre mümkün gözükmemektedir. Ancak bu görüşe göre burada dikkat edilmesi gereken nokta, TMK'nin 653/2 maddesinde "aile" kavramına vurgu yaparken Alman Medeni Kanunu'nun 2047/2 maddesinde "miras bırakanın kişisel ilişkileri" kavramına vurgu yapılmış olmasıdır. Bu nedenle ekonomik bir değeri bulunmayan dijital varlığın terekeye dâhil edilebilmesi için ailenin kişilik değerleriyle ilişkilendirilebilmesi gerekmektedir⁷⁹. Şayet miras bırakana ait dijital varlık münhasıran miras bırakanın kişiliği ile bağlantılıysa, mirasçıların kişilik değerleri ile bir irtibatı bulunmuyorsa, bu dijital varlığın terekeye ekonomik bir etkisi de bulunmuyorsa terekeye dâhil olmayıp mirasçılara intikal etmeyeceğinin kabul edilmesi gerekmektedir⁸⁰.

Kanaatimize göre fiziksel bir görünümü bulunmayan dijital varlıkların da eşya kavramı içerisinde değerlendirilmesi doğru bir yaklaşımdır. Nitekim eşya kavramı TMK'de açıkça tanımlanmamıştır. Alman Medeni Kanunu'nun 90. maddesinde şey kavramının yalnızca fiziksel nesnelere ifade ettiğine açıkça vurgu yapılmışken TMK'de böylesine açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Eşya kavramının net bir tanımına Kanun'da yer verilmemesi, bu kavramın değişken bir niteliğe sahip olduğunun kabul edildiğini ve zamanın ihtiyaç ve gelişmeleri doğrultusunda şekillenen bir kavram olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir⁸¹.

Taşınır mülkiyeti kavramını açıklayan TMK'nin 762. maddesinde "maddi şey" kavramı kullanılmış; ancak maddi olmak niteliğinden ne anlaşılması gerektiği de açıkça ifade edilmemiştir. Kanun metninde açıkça "maddi" olmak unsuru zikredildiği için eşya olarak nitelendirilecek varlığın "maddi" varlığının bulunmasının zorunlu olduğu söylenebilecektir. Ancak "maddi" varlığın geniş yorumlanarak yalnızca elle tutulur fiziksel bir görünüm olarak değerlendirilmemesi, bir maddi nesne üzerinde somutlaştırılabilir, kapsamı çizilebilir, insanın beş duyusu ile algılanabilir hale

75 Oğuzman-Seliçi-Oktay-Özdemir (n 41) 8; Büyüksağış vd. (n 1) 392.

76 Büyüksağış vd. (n 1) 392; Tekelioğlu (n 66) 1301.

77 Akkurt (n 71) 325; Büyüksağış vd. (n 1) 393.

78 Doğanç (n 53) 344; Özdemir (n 64) 301.

79 Doğanç (n 53) 345.

80 ibid 346.

81 Aynı yönde bkz. Rona Serozan, *Eşya Hukuku I* (Filiz Kitabevi 2014) 73; Gökhan Antalya, *Eşya Hukuku Cilt I* (Legal Yayıncılık 2021) 15; Özdemir (n 64) 301.

getirilebilmesi olarak kabul edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Hukuk düzenindeki mevcut hükümlerin teknolojide yaşanan değişim ve gelişmelere hemen ayak uyduramaması ve bu noktada önceden öngörülemeyen değişimlere bağlı olarak bilinçsiz kanun boşluğunun bulunduğu kabul edilerek eşya kavramına gayri maddi varlıkların da dâhil edilmesi ve bu kapsamda dijital varlıkların da eşya kapsamında değerlendirilebileceği kanısındayız. Aksi kabul, Bitcoin gibi kripto değerlerin fiziksel bir görünümü bulunmamakla birlikte piyasada alış satışı konu edilebilen, NFT'ler gibi elle tutulur bir varlığı bulunmamakla birlikte ekonomik bir değer taşıyan ve dijital ortamda başkalarına devredilebilmesi mümkün olan varlıkların eşya sayılmalarına ve bunlar üzerinde aynı hak iddia edilmesine engel teşkil edecektir. Hakeza bu anlayış, günümüz para bankacılık sisteminde var olan ve kâğıt üzerinde görünen kaydi değerlerin fiziki bir karşılığının bulunmaması nedeniyle banka hesaplarında görünen varlıklar üzerinde de mülkiyet hakkının bulunmadığı sonucunu doğurabilmektedir. Böyle bir durumda da hesap sahiplerinin, bankadan fiziksel olarak çekmedikleri paraları üzerinde mülkiyet hakkı iddiasında bulunamayacakları gibi hukuken kabul edilebilir olmayan bir yorum yapılabilecektir.

Eşya olarak nitelendirilebilecek dijital varlıkların, ekonomik bir değer taşımamakla birlikte TMK'nin 653. maddesi kapsamında değerlendirilerek terekeye dâhil edilmesi ve miras yoluyla intikal etmesi mümkün gözükmemektedir. Zira her ne kadar madde metninde, intikale konu eşyanın aile için özel anı niteliği taşıması gerektiğine vurgu yapılmış ise de miras bırakana ait kişisel mektupların ve günlüklerin miras yoluyla intikaline izin veren hukuki anlayışın⁸² dijital ortamda bulunan ve miras bırakanın kişiliği ile özdeşleşmiş dijital verilerin mirasçılara intikal etmeyeceğini kabul etmesi çelişkili bir sonuca yol açacaktır. Nasıl ki miras bırakanın üçüncü kişilere gönderdiği ve miras bırakanın ailesi için özel anı niteliği taşımayan kişisel mektuplar bu madde kapsamında miras yoluyla intikale layık görülüyorsa, miras bırakanın sosyal medya hesaplarında veya elektronik posta hesaplarında bulunan yazışmaların da mirasçılara intikal etmesi gerekmektedir.

Her ne kadar dijital ortamda bulunan verilerin kişisel mektup veya günlükten farklı bir niteliğe sahip olduğu ve aralarında benzerlik kurulmasının mümkün olmadığı ileri sürülebilse de bizce bu iki grup arasındaki tek fark, kişisel mektup ve günlüklerin fiziksel bir yapıya sahip olmasına karşın sosyal medya ve elektronik posta hesaplarının fiziksel bir yapıya sahip olmamasıdır. Burada sosyal medya hesaplarına kullanıcı adı ve şifre ile erişilebileceği, mektupların üçüncü kişilerin eline geçme olasılığının bulunduğu, sosyal medya kullanımının ise temelde gizlilik esasına dayandığı, kullanıcıların hizmet sağlayıcısı ile sözleşme yaparken paylaşılan içeriklerin sadece muhatap tarafından ulaşılabileceğine güvenmekte haklı oldukları gerekçesiyle her iki değer arasında farklılık bulunduğunu kabul etmek mümkün değildir. Günlükler ve kişisel mektuplar ile sosyal medya hesapları arasında üçüncü kişiler tarafından erişilebilmeye ilişkin koruma noktasında farklılık olduğu, sosyal medya hesaplarının daha güçlü bir koruma sağladığı aşikârdır. Ancak unutulmamalıdır ki mektuplar da belirli bir kişiye hitaben yazılmakta ve sadece muhatap tarafından okunması arzu edilmektedir. Nitekim bu isteğe binaen mektuplar zarf içerisine konulmakta, yapıştırılarak kapatılan zarflar üzerine alıcının adı ve bilgileri yazılmakta, muhataba gizlilik esasına dayalı olarak ulaştırılacağına güvenilerek posta hizmeti

82 İnan, Ertaş ve Albaş (n 16) 576; Eren ve Yücer Aktürk (n 6) 555; Kılıçoğlu (n 16) 396; Gençcan (n 4) 1384; Dural ve Öz (n 3) 504.

sunan kuruma teslim edilmekte ve taraflar arasında kurulan sözleşme ilişkisi içerisinde bu mektubun alıcısına teslim edilmesi talep edilmektedir. Böylece mektuplar da sadece muhatabı tarafından okunması için kaleme alınmaktadır. Bütün bu korumaların üçüncü kişiler tarafından miras bırakana ait mektupların okunmasını tam anlamıyla engellemeye yetmediği, gizlilik esasına hizmet edecek daha güçlü koruma yollarına başvurulması gerektiği eleştirisi yapılabilecektir. Ancak bu durum, mektupların tamamen korumasız ve erişime açık olduğu anlamına gelmemektedir. Kaldı ki gizlilik esası üzerine inşa edildiği savunulan sosyal medya hesaplarının kullanıcı adı ve şifrelerinin üçüncü kişilerce ele geçirilmesi yahut sosyal medya hesabı sahibi tarafından üçüncü kişilerle paylaşılması ihtimali de bulunmaktadır. Sosyal medya hesaplarındaki bu ihtimal, mektuplara nazaran oldukça düşük olsa da bu durum, sosyal medya hesaplarının hukuki nitelendirmede mektuplara nazaran farklı olduğu anlamına gelmemektedir; sadece sosyal medya hesaplarında daha güçlü bir korumanın var olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede miras bırakana ait günlük veya kişisel mektuplar ile sosyal medya hesaplarındaki konuşmalar arasında hukuken farklı rejime tabi tutulmasını gerektirir yasal bir düzenleme bulunmadığı için mevcut hukuk düzeni kapsamında salt kişisel kullanıma özgülenen sosyal medya hesaplarındaki dijital verilerin mirasçılara intikal edeceği kabul edilmelidir.

Bu noktada hemen ifade edilmelidir ki miras bırakan ile hizmet sağlayıcısı arasındaki sözleşmede, hesap içerisinde yer alan verilerin mirasçılara intikalini engelleyen hükümlerin kanaatimizce geçerliliği bulunmamaktadır. Nitekim hizmet sağlayıcısı ile imzalanan ve dijital varlığın kullanılmasını konu edinen sözleşme hükümleri tarafların karşılıklı müzakere ve anlaşması neticesinde sözleşme metnine eklenmediği gibi miras bırakanın bu sözleşme hükümlerinden haberdar olmaması da kuvvetle muhtemeldir. İlgili sözleşmede, bu hükümlerin varlığı hakkında miras bırakana bilgi verildiği, hükümlerin anlam ve önemini öğrenmesi için gerekli aydınlatmanın yapıldığı ifade edilmediği gibi hizmet sağlayıcısı tarafından önceden ve tek taraflı olarak hazırlanıp ileride çok sayıda sözleşmede kullanılmak amacıyla kabule arz edilen işbu hükümler genel işlem koşulu niteliğindedir⁸³. Söz konusu sözleşme hükümlerinin Kanun'un emredici hükmü olan halefiyet ve külli intikal kurallarını ortadan kaldırması mümkün olmadığı gibi miras bırakanın durumunu ağırlaştırır söz konusu koşulların geçerli kabul edilebilmesine de imkân bulunmamaktadır. Miras bırakan ile karşılıklı müzakere ve tartışmaya dayalı olmayan işbu hükümlerin genel işlem şartları kapsamına alınıp hukuki değerlendirmeye tabi tutulması ve yazılmamış sayıldıkları kabul edilerek kalan hükümlerle birlikte sözleşmenin devam ettiğinin ve bu hükümlerin dijital varlıkların mirasçılara intikaline engel teşkil etmediklerinin kabul edilmesi yerinde bir düşünce olacaktır.

cc) Karma Nitelikteki Dijital Varlıklar

Karma nitelikteki dijital veriler ise miras bırakanın hem ticari saiklerle hem de kişisel ihtiyaçlarla kullanmış olduğu dijital hesaplarda bulunan verileri ifade etmektedir. Örneğin miras bırakanın takipçi sayısı itibarıyla geniş kitlelere ulaşan sosyal medya hesabı üzerinden reklam yapmak suretiyle gelir elde etmesi ve aynı zamanda tanıdığı kişiler ile mesajlaşarak kişisel amaçları doğrultusunda bu hesabı kullanılabilmesi mümkündür.

83 Şeker (n 54) 7; Kılıçoğlu (n 54) 170; Demir (n 71) 175.

Karma nitelik taşıyan dijital varlıklarda bir yandan ticari değer diğer yandan kişilik hakları ile özdeşleşen şahsi kullanımlar ön planda olup bu tür durumlarda intikale konu değerlerin baskın karakterinin intikal noktasında belirleyici olacağı ifade edilmektedir⁸⁴. Doktrinde bir görüş, karma nitelik taşıyan dijital varlıkların miras yoluyla intikaline karar verilirken yargı mercilerinin dijital varlıktaki hangi değerlerin intikale elverişli olduğunu tespit etmesi gerektiğini ve intikale elverişli olmayanların ayırtılarak kalan değerler üzerinde bir karar verilmesi gerektiğini ileri sürmektedir⁸⁵. Bize göre yargı mercilerinin bu türden bir yükümlülük altına sokulması pratikte yararlı bir tutum olmayacağı gibi aynı dijital varlık içerisinde yer alan ticari ve kişisel nitelikteki dijital verilerin birbirinden ayrılarak mirasçılara intikal etmesi de kolay olmayacaktır. Mirasın bir bütün halinde intikal edeceği de dikkate alındığında böyle bir ayırımın yapılmasının intikal kurallarına da uygun düşmeyeceği kanaatindeyiz. Bu noktada karma nitelikteki dijital varlıklar, bir yandan ekonomik bir değer taşıdıkları için bir yandan da kişisel niteliğe sahip olmakla birlikte TMK'nin 653. maddesinde öngörülen istisnai durum gereğince terekeye dâhil olacağının ve mirasçılara intikal edeceğinin kabul edilmesi mevcut hukuk düzenimizdeki normlar dikkate alındığında isabetli bir yorum olacaktır⁸⁶.

d) Miras Bırakanın Dijital Ortamda Açıkladığı İradesinin Hukuki Niteliği

Dijital varlıkların kullanılış amacından hareketle yapmış olduğumuz hukuki değerlendirmeler, miras bırakanın söz konusu dijital varlıkların akıbeti noktasında hukuken geçerli bir irade beyanında bulunmamış olduğu varsayımından hareket edilerek dile getirilmiştir. Bu noktada hemen belirtmek gerekir ki saklı payları ihlal etmemek kaydıyla malvarlığı üzerinden tasarruf imkânına sahip olan miras bırakanın aksi yönde bir irade beyanında bulunması mümkün olup bu tür tasarruflar miras hukukunun emredici kurallarını ihlal etmediği ve Kanun'da aranan şartları taşıdığı müddetçe geçerli olacaktır. Doktrinde, dijital varlıkların intikal edip edemeyeceği tartışmasının önüne geçilmesi amacıyla hizmet sağlayıcılar ile yapılan sözleşmede miras bırakanın, ölümünden sonrası için iradesini açıklamaya imkân tanınması gerektiği ifade edilmiştir⁸⁷.

Doktrinde bir görüş, miras bırakana ait dijital verilerin miras yoluyla intikal edip etmeyeceğine ilişkin tartışmada kullanıcı ile hizmet sağlayıcı arasındaki sözleşmenin hukuki niteliğinin ve sözleşmede yer alan hükümlerin de dikkate alınması gerektiğini ifade etmektedir⁸⁸. Ancak biz, Almanya Federal Mahkemesi'nin Facebook kararında da vurgulandığı gibi, miras bırakan ile hizmet sağlayıcısı arasındaki sözleşmenin hukuki niteliğinin dijital varlıkların miras yoluyla intikalinde etkili olmadığını düşünmekteyiz. Bu noktada, söz konusu sözleşmelerde yer alan hükümlerin geçerli olup olmadığının ortaya konulması gerekmektedir. Örneğin sosyal medya veya elektronik posta kullanım

84 Serozan (n 55) 312.

85 Akkurt (n 71) 317.

86 Aynı yönde, Maraşlı Dinç (n 1) 283; Aslan Bingöl (n 36) 34; Grochowski (n 58) 1200.

87 Toygar, Rohm ve Zhu (n 34) 116; Çelikleş (n 47) 39.

88 Yılmaz ve Erkan (n 36) 574. Doktrinde söz konusu sözleşmelerin hizmet, eser, kira, vedia veya ardiye sözleşmesi niteliğinde olduğuna ilişkin farklı görüşler mevcuttur. Sözleşmelerin hukuki niteliği konusundaki görüşler hakkındaki detaylı bilgi için bkz. Mustafa Fadıl Yıldırım ve Tekin Memiş, 'Elektronik Posta Kutusu Kullanımı ile İlgili Karşılaşılan Hukuki Sorunlar ve Çözüm Önerileri' (2005) IX(3-4) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 331, 335-341; Büyüksağış vd. (n 1) 357-364; İnce Akman (n 36) 535-537.

sözleşmelerinde kullanıcının vefat etmesi durumunda kullanım sözleşmesi sona ererek hesapların silineceğine ilişkin hükümlerin konulduğu görülmektedir⁸⁹.

Miras bırakanın malvarlığında bulunan değerlere ilişkin ölümden sonraya etkili olacak şekilde bir tasarrufta bulunabilmesi için Kanun'da aranan şartların yerine getirilmesi, ölüme bağlı tasarruf şekillerinden (vasiyetname veya miras sözleşmesi) birine uygun olarak iradenin dile getirmesi gerekmektedir. Bilhassa vasiyetname ile ortaya konulacak iradelerin geçerli kabul edilebilmesi için yazılı, resmi veya sözlü vasiyetname türlerine ilişkin olarak Kanun'da aranan asgari zorunlu şekil şartlarının sağlanması gerekmektedir. "Dijital Vasiyetname" olarak adlandırılan ve miras bırakanın son arzularını dijital ortamda beyan ettiği söz konusu açıklamaların ölüme bağlı tasarruf olarak kabul edilmesi mevcut hukuk normları karşısında mümkün gözükmemektedir⁹⁰. Bu nedenle de miras bırakan ile hizmet sağlayıcısı arasındaki sözleşmede yer alan kullanım koşullarının miras bırakan tarafından kabul edilmiş olması, bu iradenin bir ölüme bağlı tasarruf niteliğinde olduğunu göstermemekte olup bu koşullar çerçevesinde dijital varlıkların akıbetine karar verilmesi de söz konusu olamayacaktır⁹¹. Ayrıca söz konusu koşulların miras bırakanın özgür iradesi ile kabul edildiği ve onun gerçek arzusunu ortaya koyduğunu peşinen söylemek de mümkün gözükmemektedir. Zira miras bırakanın bu koşulların varlığından haberdar dahi olmaması mümkün olduğu gibi hizmetten yararlanmak isteyen miras bırakanın hizmet sağlayıcısı tarafından önceden ve tek taraflı olarak hazırlanan bu koşulları değiştirme imkânına sahip olmaksızın bir bütün halinde kabul etmek zorunda kalması da mümkündür. Bu durum, hizmet koşullarının genel işlem şartı niteliğinde olduğunu ve hizmet koşullarının yürürlük, yorum ve içerik denetimine tabi tutulması gerektiğini göstermektedir.

Miras bırakanın dijital ortamda dile getirdiği beyanlarına uygun olarak dijital varlıklara erişim için gereken kullanıcı adı ve şifre bilgilerini miras bırakanın vefat etmesinden sonra mirasçılarla paylaşılmasına ilişki hizmet sunan SecureSafe, 1Password, Dashlane, RoboForm gibi uygulamalar da bulunmaktadır. Bu uygulamalar, dijital varlıkların miras yoluyla intikal edip etmeyeceği tartışmasının mirasçılar açısından meydana gelebilecek olumsuz sonuçlarını bertaraf ederek miras bırakanın iradesine uygun olarak dijital varlıkların mirasçılara intikali noktasında bir hizmet sunmaktadır. Hollanda Noterler Birliği tarafından da kişilerin dijital hesaplarına erişim için gerekli bilgilerin saklanıp klasik miras hukuku kuralları dışında mirasçılara intikal etmesine

89 iCloud kullanıcı sözleşmesinde hesap sahibinin vefat etmesi durumunda hesabın silinebileceği, Twitter kullanıcı sözleşmesinde kullanıcıların en az altı ay süreyle aktif olmamaları durumunda hesabın kalıcı olarak silinebileceği öngörülmekteyken Facebook kullanıcı sözleşmesinde kullanıcının tercihine göre anıt hesap uygulaması veya hesabın silinmesi söz konusu olabilmektedir. Detaylı bilgi için bkz. <https://tr-tr.facebook.com/help/memorialized> ; <https://www.linkedin.com/legal/user-agreement> ; <https://www.apple.com/legal/internet-services/icloud/en/terms.html> ; <https://twitter.com/TwitterSupport/status/119.977.7312054493184?s=20>

90 Aynı yönde, Akkurt (n 71) 327. Dijital vasiyetname türünde açıklanan beyanların geçerli kabul edilmesi ve dijital vasiyetnamelerin dördüncü vasiyetname türü olarak kabul edilmesi gerektiği yönünde görüş için bkz. Ahmet Türkmen, 'Dijital Vasiyetname ve Vasiyetlerin Şekle Uygunluğunun Türk Pozitif Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi' (2020) 19(2) Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1239, 1243.

91 Grochowski, mirasçıların sözleşmeden doğan hak ve yükümlülükleri bir bütün olarak devraldığını, bu nedenle miras bırakanın hizmet sağlayıcısı ile yapmış olduğu sözleşmede ölüm sonrasında belirlenen politikalara ilişkin düzenlemelerin mirasçılar açısından da bağlayıcı olacağını ileri sürmektedir. Grochowski (n 58) 1204.

olanak sağlayacak bir “dijital depo” uygulamasının hayata geçirilmesi önerilmektedir⁹². Söz konusu hizmeti sunan şirketlerin uygulamaları miras bırakanın gerçek iradesinin uygulanabilmesi açısından faydalı gözükse de bu şirketlerin kişisel verileri ne kadar güvenli bir şekilde muhafaza edebileceği, bu verilerin üçüncü kişilerle paylaşılmayacağı yönünde ne gibi bir taahhüt ve garanti vadedebileceği gibi hususların da dikkate alınması gerekmektedir.

2. OLMASI GEREKEN HUKUK BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME

aa) Ticari Niteliği Ön Planda Olan Dijital Varlıklar

Miras bırakanın para ile ölçülebilir bir karşılığı bulunan ve ticari amaçlarla kullanmış olduğu dijital varlıklarının miras yoluyla intikalinin mevcut hukuk düzeninde yer alan hükümler gereğince mümkün olması, olması gereken hukuk bakımından da kabul edilebilir bir neticedir. TMK'nin 599/2 maddesi, miras hakkının mahiyeti ve varlık amacına uygun bir netice doğurmakta ve miras ilişkisi içerisinde mirasçılarının ve miras bırakanın menfaatlerine uygun hakkaniyetli bir çözüm getirmektedir. Nitekim mirasçılarının, miras bırakanın vefat etmesinden sonra terekede bulunan değerlerin eksiksiz bir şekilde intikal etmesinde ve miras paylarının muhafazasında; miras bırakanın ise ölüme bağlı tasarrufları ile terekesinde bulunan değerlerin akıbetine ilişkin ortaya koymuş olduğu irade doğrultusunda miras taksiminin gerçekleşmesinde haklı menfaat ve beklentileri bulunmaktadır. Bu menfaat ve beklentiler dikkate alındığında, olması gereken hukuk bakımından da miras bırakanın ticari amaçlar ile kullanmış olduğu dijital varlıklarının terekeye konu edilmesi ve miras yoluyla intikal edeceğinin kabul edilmesi gerekmektedir.

bb) Kişisel Niteliği Ön Planda Olan Dijital Varlıklar

Para ile ölçülebilir mameleki bir değere sahip olmayan, miras bırakanın kişiliği ile özdeşleşen ve onun kişisel saikleri ile kullanım amacına özgülenmiş olan dijital varlıkların miras yoluyla intikal etmemesine ilişkin görüşlerin dikkate alınmasını ve bu konuya ihtiyatlı yaklaşılması gerektiğini düşünmekteyiz. Nitekim günümüz hukuk anlayışında insanların özel yaşamına duyulan saygı ve gizliliğe verilen önemin artması, salt kişisel kullanıma özgülenen dijital varlıklardaki verilerin mirasçılara intikal etmemesi gerektiği yorumunu ortaya çıkarmaktadır. Mameleki bir değer taşımayan ve kişilik haklarıyla sıkı ilişki içerisinde bulunan dijital verilerin miras yoluyla intikaline izin verilmesine ilişkin mirasçılarının menfaati ile miras bırakanın ve miras bırakan ile iletişime geçen üçüncü kişilerin mahremiyete ilişkin menfaatleri arasında çatışma meydana gelmektedir. Bu çatışma, tarafların haklı ve hukuken meşru kabul edilebilecek menfaatleri karşılaştırılarak hakkaniyetli bir çözüm bulunmasıyla nihayete erebilecektir.

Konu, miras bırakana ait sosyal medya ve elektronik posta hesaplarında yer alan veriler çerçevesinde ele alındığında, bu hesaplarda yer alan konuşmaların mirasçılara intikal etmesinin, miras hakkının yanı sıra kişisel verilerin korunması, özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğü haklarıyla da

92 Kharitonava (n 29) 24.

yakından ilişkili olduğu daha net bir şekilde anlaşılmaktadır. Bu nedenle konunun sadece miras hakkı düzeyinde değil, kişisel verilerin korunması ve özel hayatın gizliliği ile haberleşme özgürlüğü hakları da dikkate alınarak geniş bir perspektiften incelenmesi gerekmektedir.

aaa) Kişisel Verilerin Korunması Açısından Değerlendirme

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun'un 3/d maddesine göre kişisel veri, "Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi" ifade etmektedir⁹³. Bu kapsamda kişisel veriler, bir kimsenin birey olarak karakteristik özelliklerini yansıtan, bu kimsenin belirlenebilmesini sağlayan ve kimliğinin açığa çıkarılmasına elverişli olan ekonomik, sosyal, toplumsal, genetik, mesleki her nevi nesnel veya öznel bilgilerdir⁹⁴. Böylece kişisel verilerin kapsamına, bir kimsenin özel yaşamına ilişkin bilgiler dışında genel bilgileri de girmektedir⁹⁵. Kişisel veriler, ancak gerçek kişilere ait bilgileri kapsamakta olup tüzel kişilere ait bilgiler kişisel veri olarak kabul edilmemektedir. Hakeza gerçek bir kişiye ait olmakla birlikte ancak hayatta olan kimselere ait bilgilerin kişisel veri kapsamında değerlendirildiği, ölmüş kimselere ait bilgilerin kişisel veri olarak değerlendirilmeyeceği kabul edilmektedir⁹⁶.

Bir kimseye ait sosyal medya veya elektronik posta hesaplarında bulunan verilerin kişisel veri kapsamında değerlendirilmesi mümkündür. Ancak vefat eden kimselere ait veriler, 6698 sayılı Kanun kapsamında kişisel veri olarak kabul edilmemektedir. Bu durum, miras bırakana ait kişisel veri niteliğindeki dijital verilerin mirasçılara intikal etmesi durumunda kişisel verilerin üçüncü kişilerle hukuka aykırı olarak paylaşılmış olacağı yönündeki savunmaya hukuki meşruiyet kazandırmamaktadır. Nitekim Federal Mahkeme'nin Facebook kararında da aynı hususlara işaret edilmiş, Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün sadece hayatta olan kimseleri koruma altına aldığı, bu nedenle miras bırakana ait verilerin mirasçılara intikal etmesi durumunun kişisel verilerin

93 95/46/EC Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bu Tür Verilerin Serbest Dolaşımına Dair Bireylerin Korunması Direktifi'nin 2/a maddesine göre kişisel veri, fiziksel, fizyolojik, zihinsel, ekonomik, kültürel veya sosyal kimliğine özel bir veya daha fazla faktöre veya bir kimlik numarasına atıf başta olmak üzere doğrudan veya dolaylı olarak tespit edilebilen bir tespit edilebilir kişi; tespit edilmiş veya tespit edilebilir gerçek kişiye ("veri öznesi) ilişkin herhangi bir bilgiyi ifade etmektedir. (<https://kisiselveri.com/9546ec-turkce> , Erişim Tarihi: 29/01/2023)

94 Aydın Akgül, 'Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Kişisel Verilerin Korunması Hakkı' (2014) 9(92) Terazi Hukuk Dergisi 72, 73; Doğan Kılınç, 'Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması' (2012) 61(3) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1089, 1095; Yılmaz ve Erkan (n 36) 571.

95 Hüseyin Can Aksoy, *Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması* (Çakmak Yayınları 2010) 63.

96 Onur Baskın, *Türk Hukuku Bakımından Kişilik Hakkı Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması* (Seçkin Yayınları 2021) 27; Hayrunnisa Özdemir, 'Haberleşmenin Gizliliği ve Kişisel Veriler' (2009) XIII(1-2) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 285, 291; Yılmaz ve Erkan, (n 36) 572. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 18/09/2019 tarih ve 2019/273 sayılı kararında, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 28 inci maddesinde ise kişiliğin, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başladığı ve ölümlle sona erdiği hükmünün yer aldığı, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun (Kanun) 3 üncü maddesinde ilgili kişinin "kişisel verileri işlenen gerçek kişi" olarak tanımlandığı ve yine aynı Kanun'un Kanununun 11. maddesine göre ilgili kişinin kendisi ile ilgili kişisel veriler hakkında bilgi talep edebileceği gerekçeleriyle talep edilen kişisel verilerin ölmüş bir kimseye ait olması nedeniyle 6698 sayılı Kanun kapsamında yapılacak bir işlem olmadığına karar verilmiştir. (<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6710/2019-273> ; Erişim Tarihi: 29/01/2023)

korunması kapsamında değerlendirilemeyeceği ifade edilmiştir⁹⁷. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, sosyal medya veya elektronik posta hesaplarında bulunan verilerin, miras bırakan ile iletişime geçen üçüncü kişiler için de kişisel veri niteliğinde olmasıdır. Böylece miras bırakan vefat etmiş olsa bile miras bırakan ile iletişime geçmiş olan ve hayatta bulunan üçüncü kişiler açısından kişisel veri niteliğinde olan dijital verilerin 6698 sayılı Kanun kapsamında korunması talep edilebilecektir. Federal Mahkeme ise vermiş olduğu kararda, miras bırakan vefat ettikten sonra mirasçılarının miras bırakan ile Facebook arasındaki kullanım sözleşmesinin tarafı haline geleceği, bu kapsamda mirasçıların üçüncü kişiler olarak değerlendirilemeyeceği, sosyal medya servisi sağlayıcısı olan Facebook'un kullanıcıların gizliliğe ilişkin menfaatlerine yönelik temel yükümlülüğünün iletilmek istenen mesajı hedef sosyal medya hesabına iletmekten ibaret olduğu, bu mesajların hesap sahibi dışında üçüncü kişilerce görüntülenmemesine ilişkin bir yükümlülüğünün bulunmadığı ifade edilmiştir⁹⁸. Bu nedenle de sosyal medya kullanıcılarının, bir başka kullanıcıya göndermiş oldukları mesajın üçüncü kişilerce okunabilme ihtimalini ve hesap sahibi vefat ettiğinde kullanıcı sözleşmesinin mirasçılara intikal edeceğini göze almak zorunda oldukları kabul edilmiştir⁹⁹.

Her ne kadar vefat etmiş kimselere ait verilerin, kişisel veri olarak kabul edilmesi ve mevcut mevzuat hükümleri uyarınca koruma altına alınması mümkün olmasa da bu tür verilerin hukuki himaye altına alınmaması, vefat eden kişiye ait kişisel verileri tutan şirketlerin bu verileri serbestçe kullanılabilmesine ve bu suretle haksız gelir elde etmelerine, kişisel veri sahiplerinin ise hayatta iken koruma altına alınan verilerinin vefat ettikten sonra korunmayacak ve üçüncü kişilere aktarılacak olması endişesini taşıyarak kişiliklerini serbestçe geliştirememelerine yol açabilecektir¹⁰⁰. Hakeza miras bırakanına ait bu türden verilerin mirasçılarla paylaşılması, miras bırakan ile iletişime geçen ve hayatta olan üçüncü kişilerin kişisel verilerinin ihlal edilmesine yol açmakta ve miras bırakanın yanı sıra üçüncü kişilerin de iletişiminin gizli kalmasına ilişkin haklı menfaat ve beklentileri zedelenmektedir. Bu nedenle olması gereken hukuk bakımından gerekli yasal düzenlemeler yapılarak kişisel verilerin, veri sahibinin ölümden sonra da hukuki himaye kapsamında kalmaya devam etmesi ve konunun miras bırakan ile iletişime geçen üçüncü kişilerin kişisel verilerin korunmasına ilişkin haklı menfaat ve beklentilerinin de dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz¹⁰¹.

Vefat eden kişilere ait kişisel verilerin korunması konusunda genel geçer kabul görmüş bir hukuki düzenleme henüz mevcut değildir. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün (The General Data Protection Regulation (GDPR)) 1. maddesinde, bu tüzüğün gerçek kişilere ait kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel kuralları düzenlediği ifade edilmiş; aynı tüzüğün 27. resitalinde ise tüzük hükümlerinin vefat eden kişilerin kişisel verilerine uygulanmayacağı ancak üye devletler tarafından vefat eden kişilerin kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin kurallar getirilebileceği ifade edilmiştir¹⁰².

97 İleri (n 29) 136.

98 ibid 136.

99 ibid 136.

100 Murat Uçak, 'Kişisel Verilerin Ölümden Sonra Korunması' (2021) 6(10) İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 97, 113.

101 Miras bırakanın kişiliği ölümle sona ermiş olsa da miras bırakanın onur ve saygınlığının korunması ve bu durumun da dikkate alınarak yorum yapılması gerektiği yönünde Akkurt (n 71) 323.

102 <https://gdpr-info.eu/recitals/no-27/> (Erişim Tarihi: 01/02/2023).

Tüzük kapsamında tanınan bu imkân çerçevesinde bazı üye devletler¹⁰³ bireylerin vefat ettikten sonra kişisel verilerine ilişkin talimat verme yetkisine sahip olduklarını kabul ederken bazı devletler¹⁰⁴ süre ile sınırlı olmak üzere düzenlemeler getirmiş, bazı devletler¹⁰⁵ ise kişisel verilerin korunması kapsamına sadece yaşayan kişilerin gireceğini ifade ederek vefat eden kişilere ait kişisel verilerin bu kapsamda koruma altında olmayacağını kabul etmiştir.

Türk hukukunda da vefat eden kimselere ait kişisel verilerin korunması hususunda özel bir düzenleme yapılmış değildir. Bu noktada, Türk / İsviçre hukukunda hâkim görüş olan kabul hatırayı koruma doktrini kapsamında miras bırakana ait kişisel verilerin paylaşılmasının miras bırakanın yakınlarının kişilik haklarını ihlal edecek boyutlara varması durumunda, miras bırakanın yakınları kendi kişilik değerlerinin ihlal edildiğini ileri sürerek ilgili korumalardan faydalanabilmektedir¹⁰⁶. Doktrinde savunulan ölüm sonrası (post mortal) kişiliğin korunması doktrini olarak adlandırılan ikinci görüşe göre, her ne kadar ölümlerle birlikte kişilik sona erecek olsa da bu durum, kişilik değerlerinin korunmasının da sona ereceği anlamına gelmeyecek; ölüm olayıyla birlikte kişiliği sona ermiş olan miras bırakanın hayatta iken sahip olduğu saygınlığı, onuru, şerefi gibi kişilik değerlerinin onun vefat etmesinden sonra da korunması gerekecektir¹⁰⁷. Bize göre önemli olan, bizatihi miras bırakanın kişilik değerlerinin ön planda tutulması ve mevcut ihlalin miras bırakanın yakınlarının kişilik haklarını ihlal edip etmediği dikkate alınmaksızın hukuk düzenince bir koruma sağlanmasıdır. Zira hukuk düzenimizdeki mevcut normlar miras bırakanın kişiliği ile özdeşleşen ve ticari bir değer taşımayan verilerin mirasçılara intikalini mümkün kılmakta olup bu türden bir intikal mirasçılarının kişilik haklarını ihlal etmese bile bizatihi miras bırakanın kişilik haklarının ihlal edilmesine yol açmaktadır. Bu noktada miras bırakanın kişilik değerleri, mirasçılarının inisiyatifine bırakılmaksızın hukuk düzenince re'sen ve mirasçılara karşı da etkili olacak şekilde koruma altına alınmalı ve gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

bbb) Özel Hayatın Gizliliği ve Haberleşme Özgürlüğü Bakımından Değerlendirme

Haberleşme özgürlüğü, bir kimsenin üçüncü kişilerle hukukun çizdiği sınırlar içerisinde yazılı veya sözlü olarak iletişime geçebilmesi ve bu iletişimin engellenememesi hakkı olup 1982 Anayasası'nın 22. maddesinde düzenlenen temel hak ve özgürlüklerden birisidir. İlgili maddede, haberleşme özgürlüğünün haberleşmenin gizliliğini de kapsadığı ifade edilmiştir¹⁰⁸. Böylece haberleşme özgürlüğü, hem haberleşme hakkını hem de haberleşmenin gizliliğini kapsayan bir üst kavram olarak düzenlenmiştir.

103 Fransa Veri Koruma Kanunu (<https://www.cnil.fr/fr/la-loi-informatique-et-libertes#article1> ; Erişim Tarihi: 01/02/2023)

104 Danimarka Veri Koruma Yasası (<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2018/502> ; Erişim Tarihi: 01/02/2023) ; Macaristan Veri Koruma Kanunu (<https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1800038.TV> ; Erişim Tarihi: 01/02/2023)

105 İngiltere Veri Koruma Kanunu (<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2018/12/contents/enacted> ; Erişim Tarihi: 01/02/2023)

106 Gezder (n 10) 212-215; Serozan ve Engin (n 3) 118; Uçak (n 98) 105-106; Doğanç (n 53) 334-335.

107 Gezder (n 10) 215-217; Serozan ve Engin (n 3) 119; Uçak (n 98) 106-109; Doğanç (n 53) 335-336.

108 1982 Anayasası m. 22/1: "Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır."

Haberleşme özgürlüğü, niteliği gereği özel hayatın gizliliği kavramıyla yakın ilişki içerisindedir. Nitekim 1982 Anayasası'nda haberleşme özgürlüğü, "Özel hayatın gizliliği ve korunması" başlığı altında düzenlenmiştir. Özel hayatın gizliliği, bir kimsenin kendi bünyesinde saklı tuttuğu, maddi ve manevi varlığını geliştirmek için gizli kalmasını istediği ve böylece üçüncü kişilerin inceleme ve bilgi sahibi olmasına rıza göstermediği özel hayatına ilişkin bilgilerin açığa çıkmamasına yönelik menfaat ve beklentisini ifade etmektedir¹⁰⁹.

Miras bırakana ait sosyal medya veya elektronik posta hesaplarındaki yazışmaların mirasçılara intikal edeceğinin kabul edilmesi, Anayasa ile teminat altına alınan özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğü haklarının özüne müdahale edilmesi sonucunu doğurabilecektir¹¹⁰. Nitekim bir kimsenin özel yaşamına ilişkin bilgilerin izinsiz bir şekilde üçüncü kişilerce öğrenilmesi veya bu bilgilerin başka kişilere ifşa edilmesi özel hayatın gizliliği hakkına yapılan bir müdahale niteliğinde olacaktır¹¹¹. Hakeza bu türden dijital değerlerin mirasçılara intikal etmeyeceğinin peşinen kabul edilmesi de yine Anayasa ile teminat altına alınan miras hakkının özüne müdahale edilmesi anlamına gelebilecektir. 1961 Anayasası'nın 11/2 maddesinde¹¹² ifade edilen "hakkın özü" kavramı, bir hakka anlam ve mahiyetini kazandıran, hakkın kullanım amacının temelinde yatan menfaat ve saikleri ifade etmektedir. Hakkın özüne yapılan müdahale ise bir hakkın varlık nedenini ortadan kaldıracak ve o hakkın kullanımını anlamsız kılan müdahalelerdir. Bir sorunun birden fazla hak ile yakından ilişkili olması durumunda hakkaniyetli bir çözüm için çelişen haklar arasında menfaat değerlendirmesi ve adil bir dengenin kurulması şarttır.

Mirasçılarının, miras bırakana ait olan ve salt kişisel amaçlarla kullanılan dijital hesaplardaki verilerin kendilerine intikal etmesi noktasında tek beklentileri, bu konuşmaların anı niteliğinde olmasından kaynaklanıyorsa veya bu beklentilerin miras bırakanın ve miras bırakan ile iletişime geçen üçüncü kişilerin sahip olduğu özel hayatın gizliliği, haberleşme özgürlüğü, kişisel verilerin korunması gibi mahremiyetine ilişkin haklar karşısında daha az önemli olduğu yönünde bir kanaat uyanıyorsa, miras bırakanın ve üçüncü kişilerin mahremiyete ilişkin beklentilerine saygı duyulması ve miras bırakana ait bu türden dijital verilerin terekeye dâhil edilmemesi gerektiğini düşünmekteyiz. Kaldı ki bu yaklaşım, miras bırakanın mirasçıları gözünde sahip olduğu saygınlığın ve itibarın korunabilmesi, bu kapsamda miras bırakanın kişilik haklarına saygı gösterilmesi bakımından da son derece isabetlidir. Nitekim miras bırakan, mirasçıları tarafından öğrenildiğinde onların gözünde sahip olduğu itibarı ve saygınlığı zedeleyecek birtakım bilgilerin gizli kalmasını isteyeceği ve bu verilerin miras yoluyla intikal etmesine şiddetle karşı çıkacağı aşikârdır. Buna karşılık dijital verilerin intikalinde mirasçıların üstün bir yarar bulunuyorsa, örneğin Almanya'da görülen dava örneğinde olduğu gibi miras bırakanın ölümü şüpheliyse ve şüphenin bertaraf edilebilmesi için bu verilerin

109 Ersan Şen, *Devlet ve Kitle İletişim Araçları Karşısında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması* (Kazancı Yayınları 1996) 8; Zahit İmre, 'Şahsiyet Haklarından Şahsın Özel Hayatının ve Gizliliklerinin Korunmasına İlişkin Meseleler' (1974) 39(1-4) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 147, 149.

110 Demir (n 71) 164.

111 Aksoy (n 93) 55.

112 1961 Anayasası'nın 1971 yılı değişikliklerinden önceki özgün halinin 11/2 maddesi: "Kanun, kamu yararı, genel ahlak, kamu düzeni, sosyal adâlet ve millî güvenlik gibi sebeplerle de olsa bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunamaz." (<https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/> ; Erişim Tarihi: 01/02/2023)

incelenmesi gerekiyorsa, bu tür dijital verilerin mirasçılara intikal etmesi gerekmektedir. Ancak bu türden bir yorumun savunulabilmesi için hukuk düzenimizde gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerektiğini de bir kez daha vurgulamakta fayda görmekteyiz. Ayrıca böyle bir noktada üstün yararın var olup olmadığını kimin takdir ve tayin edeceği, bu üstün yarara hizmet eden konuşmaların sınırlarını hangi merciin belirleyeceği gibi hukuki boşluklar içeren, yasal düzenlemelere ihtiyaç duyan konuların da bulunduğuna işaret etmek gerekmektedir.

Kişisel kullanıma özgülenen dijital hesaplarda bulunan verilerin mirasçılara intikal edip etmeyeceğine ilişkin tartışmanın, miras bırakanın herkesin erişimine izin vermediği verilere ilişkin olduğunu vurgulamakta fayda vardır. Bu noktada örneğin miras bırakana ait sosyal medya hesaplarında bulunan ve miras bırakan tarafından paylaşılan videolar, sesler, fotoğraflar gibi dijital verilerin mirasçılara intikal edeceği noktasında herhangi bir şüphe bulunmamaktadır. Zira miras bırakana ait hesap gizli olsa ve sadece arkadaşlık ilişkisi kurduğu kişilerce hesap görüntülenebilse bile sınırlı bir kitle ile paylaşılan bu verilerde miras bırakanın gizlilik amacı gütmeyeceğine, bu verilerin üçüncü kişilerce görülmesini istediğine ilişkin iradesini ortaya koyduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle bu türden verilerin mirasçılara intikal edeceğinin kabul edilmesi isabetli bir yorum olacaktır.

cc) Karma Nitelikteki Dijital Varlıklar

Karma nitelikteki dijital varlıklar, mameleki değer taşıyan dijital veriler ile kişilik haklarıyla sıkı ilişki içerisinde bulunan ve para ile ölçülebilir bir değer arz etmeyen dijital verileri bünyesinde barındıran değerlerdir. Günümüzde bilhassa sosyal medya hesaplarının, elektronik posta hesaplarının ve bulut bilişim sistemleri kullanılarak yapılan veri depolama işlemlerinin karma nitelik arz eden dijital varlıklar olduğu söylenebilecektir.

Mevcut hukuk düzenimizdeki normlar dikkate alarak yapılan değerlendirmede karma nitelik taşıyan dijital varlıkların miras yoluyla intikal edeceği kanaatini taşımaktayız. Bununla birlikte karma nitelik taşıyan dijital varlıkların intikali konusunda miras bırakan ile üçüncü kişilerin mahremiyet beklentilerini de dikkate alınarak bir çözüm bulunması gerekmektedir. Öte yandan bir dijital varlığın kişisel nitelik arz eden verilere sahip olması, mameleki değerinin yok sayılmasını ve mirasa elverişli olmadığına karar verilmesini de haklı kılmamaktadır. Bu nedenle olması gereken hukuk açısından da karma nitelikteki dijital varlıkların miras yoluyla intikal etmesini, ancak miras bırakan ile üçüncü kişilerin beklentilerinin korunabilmesi adına da mirasçılara, dijital varlıktaki kişisel nitelik arz eden dijital verileri paylaşmamaları ve gizli tutmaları konularında hukuki düzenlemeler yapılması ve yükümlülük getirilmesi gerektiği kanısındayız. Mirasçılarının bu yükümlülükleri ihlal etmeleri durumunda ise üçüncü kişiler tarafından 4721 sayılı TMK'nin 25. maddesi çerçevesinde kişilik haklarına yapılan saldırıların durdurulması, saldırı nedeniyle uğranılan maddi ve manevi zararların tazmin edilmesi, 6698 sayılı KVKK'nın 13. maddesi çerçevesinde veri sorumlusuna başvurulması ve 5237 sayılı TCK'nin 135-140 maddesi çerçevesinde suç duyurusunda bulunulması taleplerinin olumlu karşılanması; miras bırakan açısından ise hukuk düzeninin re'sen harekete geçerek mirasçılara gerekli yaptırımları uygulaması yerinde bir çözüm olacaktır.

SONUÇ

Modern çağda teknolojinin her geçen gün gelişmeye devam etmesi, miras hukukunu yakından ilgilendiren yeni gelişmelerin ortaya çıkmasına yol açmakta ve bu durum da en nihayetinde klasik miras hukuku anlayışının toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilmek adına değişmesine neden olmaktadır. Teknolojide yaşanan ilerlemeye bağlı olarak ortaya çıkan her yeni kavram, insanlar arasındaki hukuki ihtilafın niteliğini değişik boyutlara taşımakta ve bu ihtilafların çözülebilmesi adına farklı ihtiyaç ve talepleri gündeme getirmektedir.

Klasik miras hukuku, miras bırakanın taşınır ve taşınmaz malları, üçüncü kişilerden olan alacakları gibi belli başlı hukuki değerlerin terekeye dahil edilmesi ve mirasçılara intikal etmesi anlayışıyla şekillenmişken modern çağda yaşanan gelişmeler insanların sanal dünyaya olan ilgi ve eğilimlerini artırmış, söz konusu ilgiye bağlı olarak da kripto varlıklar, NFT, sosyal medya hesapları, elektronik posta hesapları, alan adları gibi dijital varlıklar ortaya çıkmıştır. Dijital varlıkların ortaya çıkması ve her geçen gün nitelik ve niceliklerinin değişim göstermesi, miras bırakanın ait terekeye konu olacak değerlerin çeşitlenmesine ve birbirinden tamamen farklı özelliklere sahip dijital varlıkların nasıl ve ne şekilde intikal edeceği tartışmasına yol açmıştır. Miras hukuku anlayışı da bu gelişmelere bağlı olarak değişim göstermeye başlamış ve toplumsal, sosyal, ekonomik dinamiklerle iç içe olan miras hukukunda yeni tartışma konuları gündeme gelmiştir.

Miras bırakanın ait dijital varlıkların terekeye dâhil olup olamayacağı, bunların mirasçılara intikal edip edemeyeceği son dönemde sıkça tartışılan konuların başında gelmektedir. Bu noktada öğretilerde birbirinden farklı görüşler ileri sürülmekte ve hakkaniyete uygun bir çözüme varılmaya çalışılmaktadır. Söz konusu tartışma doktrin düzeyinde kalmamış, mahkemeler huzurunda yargılamalara da konu edilir hale gelmiştir. Bu durum, tartışmanın güncelliğini koruduğunu ve pratikte de yansımaları olan bir mesele haline geldiğini göstermektedir.

Miras bırakanın ait dijital varlıkların kullanım amacı bakımından bir ayırım yapılması ve konunun bu bağlamda ele alınması gerekmektedir. Bu noktada dijital varlıkların salt ticari amaçlarla, salt kişisel amaçlarla ve karma amaçlarla kullanıma konu edilebileceğini söylemek mümkündür. Salt ticari amaçlara hizmet eden dijital varlıklar, miras bırakan tarafından gelir elde edebilmek amacıyla kullanılan ve bizzat para ile ölçülebilir bir karşılığı bulunan dijital değerlerdir. Miras bırakanın ait para ile ölçülebilir değere sahip olan her türlü hak ve alacağın terekeye dâhil olduğunu ve mirasçılara intikal edeceğini ifade eden TMK'nin 599/2 maddesi dikkate alınarak salt ticari amaçlarla kullanılan dijital varlıkların da terekeye dâhil olacağı ve mirasçılara intikal edeceği söylenebilecektir.

Salt kişisel kullanım amacı güdülen dijital varlıklar ise miras bırakan tarafından gelir elde etmek amacıyla kullanıma konu edilmeyen, bizzat para ile ölçülebilir bir karşılığı da bulunmayan dijital değerlerdir. Klasik miras hukuku anlayışına göre, kural olarak, miras bırakanın kişiliğine sıkı sıkıya bağlı olan ve para ile ölçülebilir bir karşılığı bulunmayan değerlerin, terekeye dâhil olması ve miras yoluyla intikal edebilmesi mümkün değildir. Esas kural para ile ölçülebilir bir karşılığı bulunan değerlerin miras yoluyla intikal edebilmesi olmakla birlikte bizzat Kanun Koyucu tarafından getirilen istisnalar da bulunmaktadır. Bu istisnalardan birisi de maddi bir değeri bulunmasa bile

aile belgeleri ile aile için özel anı niteliği taşıyan eşyaların miras yoluyla intikal edeceğini ifade eden TMK'nin 653. maddesi hükmüdür. Söz konusu hükmün kapsamına miras bırakana ait kişisel mektuplar ve günlüklerin de dâhil olduğu ve bu değerlerin miras yoluyla intikal edebileceği doktrinde kabul edilmektedir. Bu kabul, miras bırakana ait kişisel amaçlarla kullanıma konu edilen dijital hesaplarda bulunan dijital verilerin de terekeye dâhil olacağı ve mirasçılara intikal edeceği sonucunu doğurmaktadır. Bu noktada dijital varlıkların cismani bir varlıklarının bulunmaması nedeniyle eşya olarak kabul edilemeyeceği ileri sürülse de eşya kavramının dinamik ve değişken bir yapıya sahip olması, Türk Medeni Kanunu'nda Alman Medeni Kanunu'nun aksine şey kavramının sadece fiziksel varlığı bulunan değerleri ifade ettiğine açıkça vurgu yapılmaması, eşya kavramının tanımının yapılmayıp bu tanımının doktrin ve uygulamaya bırakılması gibi göstergeler, eşya kavramının çağın gereksinimlerine uygun olarak değerlendirilmesini ve toplumsal ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde ifade edilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu noktada mevcut hukuk normları dikkate alınarak dijital varlıkların eşya olduğunu ve TMK'nin 653. maddesi kapsamında terekeye dâhil edilip mirasçılara intikal edebileceğini kabul etmek gerekmektedir. Olması gereken hukuk bakımından yapılacak değerlendirme ise modern çağda kişisel verilerin muhafazasına büyük bir özen gösterilmeye başlanması, özel hayatın gizliliği ve haberleşme haklarının daha etkin korunabilmesi adına yeni hukuki düzenlemeler yapılması, miras bırakana ait kişisel amaçla kullanıma konu edilen dijital hesaplarda bulunan verilerin terekeye konu olabilmesi için mirasçıların üstün bir yararının bulunması gerektiği sonucunu doğurmaktadır. Mirasçıların miras beklentileri ile miras bırakan ve miras bırakan ile iletişime geçen üçüncü kişilerin mahremiyete ilişkin beklentilerinin çatışmasında, bütün tarafların hukuken meşru menfaat ve beklentileri dikkate alınmalı ve adil ve hakkaniyetli bir çözüm sunan gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Karma nitelikteki dijital hesaplardaki verilerin ise mevcut hukuk düzeninde yer alan normlar bakımından değerlendirme yapıldığında, muhtevasında kişisel verilerle birlikte para ile ölçülebilir karşılığı bulunan değerleri taşıyan bu tür verilerin mirasçılara intikal edeceği noktasında herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Bu noktada külli halefiyetin temel kıstası olan para ile ölçülebilirlik anlayışına üstünlük tanınmalı ve miras bırakanın kişisel amaçla kullanımını yansıtan dijital verilerin de mirasçılara intikaline cevaz verilmelidir. Ancak olması gereken hukuk bakımından değerlendirme yapıldığında, miras bırakanın ve miras bırakan ile iletişime geçen üçüncü kişilerin başta mahremiyet olmak üzere her türlü meşru menfaat ve beklentileri de dikkate alınmalı ve dijital verileri miras yoluyla edinen mirasçılara, intikale konu kişisel verilerin ifşa edilmemesi adına cezai, hukuki ve idari yükümlülükler getirecek gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Akipek J, Akıntürk T. ve Ateş D, *Kişiler Hukuku* (Beta Yayın Basım 2020).

Akkanat H, *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi* (Filiz Kitapevi 2004).

Akkurt S. S, *Dijital Varlıkların Miras Yoluyla Bırakılması* (Seçkin Yayınları 2022).

Aksoy H. C, *Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması* (Çakmak Yayınları 2010).

- Antalya G, *Eşya Hukuku Cilt I* (Legal Yayıncılık 2021).
- Antalya G. ve Sağlam İ, *Miras Hukuku Cilt III* (Seçkin Yayınları 2021).
- Aslan Bingöl K.L., *Dijital Tereke* (Aristo Yayınevi 2022).
- Ayan M. ve Ayan N, *Kişiler Hukuku* (Mimoza Yayınları 2014).
- Ayiter N, *Miras Hukuku* (S Yayınları 1971).
- Ayiter N ve Kılıçoğlu A, *Miras Hukuku* (Savaş Yayınları 1991).
- Baskın O, *Türk Hukuku Bakımından Kişilik Hakkı Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması* (Seçkin Yayınları 2021).
- Belgesay M. R, *Miras Hukuku* (Fakülteler Matbaası 1952).
- Berki Ş, *Miras Hukuku* (Ege Matbaası 1959).
- Bilgili F. ve Cengil F, *Blockchain ve Kripto Para Hukuku* (Dora Yayıncılık 2022).
- Çabri S, *Miras Hukuku Şerhi Cilt I* (On İki Levha Yayınları 2022).
- Dural M, *Miras Hukuku* (AR Basım Yayım 1983).
- Dural M. ve Öz T, *Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku* (Filiz Kitabevi 2022).
- Eren F ve Yücer Aktürk İ, *Türk Miras Hukuku* (Yetkin Yayınları 2019).
- Eren F, *Mülkiyet Hukuku* (Yetkin Yayınları 2021).
- Ertaş Ş, *Eşya Hukuku* (Barış Yayınları 2021).
- Escher A, *Miras Hukuku* (Yeni Cezaevi Basımevi 1949).
- Esener T ve Güven K, *Eşya Hukuku* (Yetkin Yayınları 2019).
- Gençcan Ö. U, *Miras Hukuku* (Yetkin Yayınları 2016).
- Göktürk H. A, *Miras Hukuku* (Yeni Cezaevi Matbaası 1955).
- Gönensay S ve Birsen K, *Miras Hukuku* (İstanbul Üniversitesi Yayınları 1963).
- Hatemi H, *Miras Hukuku* (On İki Levha Yayınları 2022).
- İmre Z, *Türk Miras Hukuku* (Sönmez Neşriyat ve Matbaacılık 1960).
- İmre Z ve Erman H, *Miras Hukuku* (Der Yayınları 2018).
- İnan A. N, *Miras Hukuku* (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları 1969).
- İnan A.N, Ertaş Ş ve Albaş H, *Miras Hukuku* (Seçkin Yayınları 2015).
- İşgüzar H, Demir M ve Yılmaz S, *Miras Hukuku* (Yetkin Yayınları 2019).
- Kılıçoğlu, A. M, *Miras Hukuku* (Turhan Kitabevi 2019).
- Kılıçoğlu A, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Turhan Kitabevi 2018).
- Köprülü B, *Miras Hukuku Dersleri* (Fakülteler Matbaası 1985).
- Kocayusufpaşaoğlu N, *Miras Hukuku* (Filiz Kitabevi 1987).
- Nomer H.N ve Ergüne M.S, *Eşya Hukuku* (On İki Levha Yayınları 2019).
- Oğuzman K, Seliçi Ö ve Oktay-Özdemir S, *Kişiler Hukuku* (Filiz Kitabevi 2015).
- Oğuzman K, Seliçi Ö ve Oktay-Özdemir S, *Eşya Hukuku* (Filiz Kitabevi 2018).
- Oğuzman K, *Miras Hukuku Dersleri* (Fakülteler Matbaası 1978).
- Öztan B, *Miras Hukuku* (Yetkin Yayınları 2019).
- Ünal M ve Başpınar V, *Şekli Eşya Hukuku* (Savaş Kitabevi 2021).
- Saymen F, *Türk Medeni Hukuku Umumi Prensipler* (İsmail Akgün Matbaası 1956).
- Serozan R, *Eşya Hukuku I* (Filiz Kitabevi 2014).
- Serozan R ve Engin, B. İ, *Miras Hukuku* (Seçkin Yayınları 2022).

Sirmen L, *Eşya Hukuku* (Yetkin Yayınları 2021).

Şeker M, *Yazılmamış Sayılma* (On İki Levha Yayınları 2015).

Şen E, *Devlet Ve Kitle İletişim Araçları Karşısında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması* (Kazancı Yayınları 1996).

Veldet H, *Medeni Hukukun Umumi Esasları* (Ahmet Sait Matbaası 1945).

Makaleler

Akçaal M, 'NFT (Değiştirilemeyen Jeton) Sanat Eserlerinin Miras Yoluyla Geçmesi' (2022) 34(159) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 363-396.

Akgül A, 'Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Kişisel Verilerin Korunması Hakkı' (2014) 9(92) Terazi Hukuk Dergisi 72-81.

Altındal H ve Arslan Y. E, 'Türk Hukukunda Dijital Miras: Karşılaşılan Sorunlar ve Uluslararası Uygulamalar Çerçevesinde Bazı Çözüm Önerileri' (2021) XXV (1) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 313-351.

Büyüksağış E, Özyiğit S, Mirkelam Falay S, Buldağ İ. E ve Okur M. S, 'Dijital Varlıkların Miras Yoluyla İntikali' (2021) 47(2) Yargıtay Dergisi 337-408.

Çeliktaş İ, 'Vefat eden kişinin elektronik posta hesabı mirasçılara intikal eder mi?' (2011) 6(62) Terazi Hukuk Dergisi 34-39.

Demir Z. R, 'Sosyal Medya Hesaplarının Miras Yoluyla Geçiş Mümkün Müdür?' (2020) Prof. Dr. Feyzi Necmeddin Fezyoğlu'nun Anısına Armağan 161-185.

Doğancı D. E, 'Sosyal Medya Kullanıcı Hesabı Sözleşmelerinin Dijital Tereke Yönünden Değerlendirilmesi' (2022) 28(1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 329-370.

Farooqui M.O, Sharma B ve Gupta D, 'Inheritance of Digital Assets: Analyzing The Concept of Digital Inheritance On Social Media Platforms' (2022) 16(3) Novum Jus 413-435.

Gezder Ü, 'Ölüm Sonrası Hatırayı Koruma Doktrini ve Ölüm Sonrası Kişiliğin Korunması Doktrini' (2007) 65(1) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 208-209.

Grochowski M.F, 'Inheritance of The Social Media Accounts in Poland' (2019) 27(5) European Review of Private Law 1195-1206.

İleri Ç, 'Dijital Miras – Alman Federal Mahkemesi'nin Facebook Kararı Üzerine Bir İnceleme' (2020) 32(146) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 123-152.

İmre Z, 'Şahsiyet Haklarından Şahsın Özel Hayatının ve Gizliliklerin Korunmasına İlişkin Meseleler' (1974) 39(1-4) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 147-168.

İnce Akman N, 'Mirasbırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçiş (Dijital Tereke)' (2018) 9(2) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 527-560.

Kharitonova J, 'Digital Assets and Digital Inheritance' (2021) 1(1) Law & Digital Technologies 19-26.

Kılınç D, 'Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması' (2012) 61(3) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1089-1169.

Maraşlı Dinç Y, 'Ölümden Sonra Sosyal Medya Hesaplarının Hukuki Akıbeti: Dijital Miras' (2019) 142 Türkiye Barolar Birliği Dergisi 273-287.

Memiş T ve Turgut C, 'Dijital Miras Konusunda Gözden Kaçanlar' (2020) 6(12) Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 201-215.

Özdemir G, 'Kripto Paraların Eşya Niteliği' (2021) 11(1) Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 289-306.

Özdemir H, 'Haberleşmenin Gizliliği ve Kişisel Veriler' (2009) XIII(1-2) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 285-303.

- Özel Ç, 'Medeni Hukuk Açısından Ölüm Anının Belirlenmesi ve Ceset Üzerindeki Hakka İlişkin Bazı Düşünceler, (2002) 51 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 47-53.
- Rebecca G. Cummings, 'The Case Against Access to Decedents' E-mail: Password Protection as an Exercise of the Right to Destroy' (2014) 15(2) Minnesota Journal of Law Science & Technology 897-947.
- Seiler B. ve Seiler D, 'Sind Kryptowährungen wie Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH) und Ripple (XRP) als Sachen im Sinne des ZGB zu behandeln?' (2018) Sui Generis-Die juristische Open Access Zeitschrift 149-163.
- Sheridan P, 'Inheriting Digital Assets: Does The Revised Uniform Fiduciary Access To Digital Assets Act Fall Short?' (2020) 16(2) Ohio State Technology Law Journal 363-394.
- Serozan R, 'Mirasçığa Geçen ve Geçmeyen Haklar, Mirasçının Aslından Kazandığı Haklar ve Miras Bırakanın Ölüm Sonrasına Uzanan Hakları' (1999) Prof. Dr. Nihal Uluocak'a Armağan 311-317.
- Taksi Deveciyan M ve Koray Alay H, 'Sürdürülebilirlik Bağlamında Dijital Miras Kavramı' (2022) 13(30) Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi 114-125.
- Tekelioğlu N, 'Eşya Kavramını Yeniden Düşünmek: NFT'lerin Eşya Niteliği ve Eşya Hukuku Bakımından Geleceği Üzerine Bir İnceleme' (2022) 30(3) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1301-1329.
- Toygur A, Rohm T. ve Zhu J, 'A New Asset Type: Digital Assets' (2013) 22(4) Journal of International Technology and Information Management 113-119.
- Turan Başara G, 'Kripto Paralarla İlgili Miras Hukukuna Özgü Temel Meseleler' (2023) 14(1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 15-30.
- Türkmen A, 'Dijital Vasiyetname ve Vasiyetlerin Şekle Uygunluğunun Türk Pozitif Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi' (2020) 19(2) Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1239-1320.
- Ulus Karataş E, 'Türk Miras Hukukunda Mirasın Kazanılmasında Halefiyet Türleri ve Türk Milletlerarası Özel Hukukundaki Yansımaları' (2015) 73(2) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 357-390.
- Uçak M, 'Kişisel Verilerin Ölümünden Sonra Korunması' (2021) 6(10) İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 97-124.
- Yetim S, 'Elektronik Posta Hesabı İçeriği Mirasa Konu Olur Mu?' (2008) 3(21) Terazi Hukuk Dergisi 49-65.
- Yıldırım M. F ve Memiş T, 'Elektronik Posta Kutusu Kullanımı ile İlgili Karşılaşılan Hukuki Sorunlar ve Çözüm Önerileri' (2005) IX(3-4) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 331-353.
- Yılmaz S ve Erkan V. U, 'Sosyal Medya Hesaplarının Miras Yoluyla İntikal Edip Edemeyeceği Sorusunun Kişisel Verileri Koruma Hukuku Kapsamında İncelenmesi' (2020) 11(2) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 569-586.

İnternet Kaynakları

- <https://sozluk.gov.tr/>
- https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/_90.html
- <https://www.statista.com/topics/1538/social-media-marketing/#topicOverview>
- <https://www.statista.com/statistics/325384/online-shopping-order-values-traffic-source/>
- <https://kisiselveri.com/9546ec-turkce>
- <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6710/2019-273>
- <https://gdpr-info.eu/recitals/no-27/>
- <https://www.cnil.fr/fr/la-loi-informatique-et-libertes#article1>
- <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2018/502>
- <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1800038.TV>
- <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2018/12/contents/enacted>
- <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/oncelki-anayasalar/1961-anayasasi/>

<https://core.ac.uk/download/pdf/76346666.pdf>

<https://twitter.com/TwitterSupport/status/119.977.7312054493184?s=20>

<https://www.apple.com/legal/internet-services/icloud/en/terms.html>

<https://www.linkedin.com/legal/user-agreement>

<https://tr-tr.facebook.com/help/memorialized>

<https://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&nr=86602&pos=0&anz=1>